

UČITEĽSKÉ NOVINY

Číslo 7, 24. 11. 2008, 48. - 49. týždeň

Dvojtyždenník o školstve a vzdelávaní

Rozširované bezplatne, Ročník LVII

Čo nové prinesie pedagógom pripravovaný zákon?

Postavenie pedagogických zamestnancov v súčasnosti neupravuje žiadna samostatná právna úprava, ktorá by komplexne

riešila problematiku pedagóga a odborného zamestnanca v regionálnom školstve.

V týchto dňoch sa dostáva návrh zákona o pedagogických zamestnancoch na medzirezortné pripomienkové konanie. Stane sa tak po dlhých mesiacoch práce a diskusiách v odborných kruhoch, so zástupcami odborov, asociácií pedagogických pracovníkov, vyšších územných celkov, zamestnávatelov a s predstaviteľmi Združenia miest a obcí Slovenska.

Sme presvedčení, že schválenie zákona vytvorí predpoklady na zlepšenie postavenia pedagogických zamestnancov. Ďalším nutným predpokladom však je, aby vláda vyčlenila na realizáciu tohto zákona potrebné finančné prostriedky.

Mnohí pedagógovia sa právom pýtajú, čo konkrétne im prinesie tento zákon. Okrem povinností, práv a predpokladov na výkon pedagogickej činnosti a na výkon odborných činností sú v zákone uvedené skutočnosti, ktoré majú bezprostredný vplyv na sociálne postavenie pedagogického a odborného zamestnanca.

Zákon garantuje pedagogickému a odbornému zamestnancovi ochranu pred neodborným zasahovaním do výkonu jeho činnosti najmä formou „laického“ zasahovania, ku ktorému môže niekedy dochádzať zo strany rodiča, zriaďovateľa a podobne. Zároveň sa ponechávajú kompetencie rodičovi a zriaďovateľovi, ako „objednávateľovi“ výchovy a vzdelávania zasahovať do obsahu vzdelávania pri tvorbe školských vzdelávacích programov alebo výchovných programov školských zariadení.

Keďže pribúda počet agresívnych útokov na pedagogických a odborných zamestnancov, tak zo strany žiakov ako aj zo strany ich zákonných zástupcov, navrhuje sa právna ochrana pedagogického a odborného zamestnanca.

Zákon upravuje starostlivosť o pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca v oblasti zdravotnej starostlivosti a regenerácie pracovnej sily, sociálnej starostlivosti, morálneho očeňovania, ale aj prevencie pred nárastom agresie a násillia. Zmyslom zákona je komplexne riešiť postavenie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov škôl, školských zariadení a ostatných zariadení, ich profesijný rozvoj a kariérový rast. Cieľom je motivovať pedagógov, aby sa vzdelávali a porozumeli zmenám, aby dokázali meniť svoju prácu k lepšiemu, vedeli aktívne pristupovať k zvládnutiu nových úloh a zároveň využívať nové metódy a formy.

Zákon upravuje podmienky kontinuálneho vzdelávania, akreditácie programov kontinuálneho vzdelávania, zavedenia nového kreditového a kariérového systému pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov. Zásadné zmeny sa uskutočnia v systéme odmeňovania pedagogických zamestnancov a odborných

(pokračovanie na strane 2)

Ocenení študenti si prevzali Pamätný list svätého Gorazda z rúk podpredsedu vlády a ministra školstva SR Jána Mikolaja pri príležitosti osláv Medzinárodného dňa študentstva

Foto Ján SÚKUP

Tridsiatka najlepších

Dominik Štefanko z Levíc má na vysvedčení samé jednotky. Jeho srdcovkou je však chémia, ktorej sa chce venovať aj v budúcnosti. V decembri oslaví trinásť narodeniny a zároveň nás bude reprezentovať na medzinárodnej súťaži. Dominik je jeden z tridsiatky študentov, ktoré ocenil podpredseda vlády a minister školstva Ján Mikolaj Pamätným listom svätého Gorazda.

Ocenení študenti Slovenskú republiku reprezentovali na medzinárodných olympiádach, informatických súťažiach, vrcholových športových podujatiach. Minulý školský rok bol pre nás veľmi úspešný – študenti sa zúčastnili 16 podujatí a domov si priniesli 45 medailí. Až 11 z nich bolo zlatých, 15 strieborných a 19 bronzových.

A tak medzi ocenenými boli študenti, ktorí sa zúčastnili olympiád v prírodných vedách, fyzike, environmentálnych projektov, v Cisco Olymp, v súťaži NAG, v súťaži mladých vedcov, ale aj mladí ľudia, ktorí reprezentovali Slovensko v stolnom tenise.

Dvanásťročný Dominik z Levíc prevzal z ministrových rúk pamätný list za mimoriadny záujem o chémiu. Kvartán z osemročného gymnázia súťaží v kategóriách, ktoré sú určené pre najvyššie ročníky stredných škôl. Ako povedal pre Učiteľské noviny – k chémii ho to ťahá asi aj preto, že mama

i otec sú lekári, a tak rieši chemické úlohy z vysokoškolských skript pre medikov. Zúčastnil sa Európskej prírodovedeckej olympiády a v decembri vycestuje do Južnej Kórey, aby sa spolu s tímom zúčastnil sú-

Dominik Štefanko z Levíc. Foto Ján SÚKUP

ťaže IJSO 2008. Vysvetlil, že v teórii bude súťažiť za seba, v praxi sa zráťajú výsledky celého tímu. Prax – to je praktická úloha, v ktorej súťažiaci majú napríklad dokázať alebo zistiť, aká látka sa nachádza vo vzorke. A takéto úlohy má Dominik rád.

Chlapec, ktorý má v škole individuálny študijný plán a počas hodín fyziky a chémie sa pripravuje na medzinárodnú súťaž, sa chce raz venovať organickej chémii. V praxi by to znamenalo, že bude hľadať pre lieky účinné látky a možnosť ich syntézy. Dominik už vlastní certifikát, ktorý ho po maturite oprávňuje študovať na Prírodovedeckej fakulte UK. Ale, ako sám dodáva, najlepšie pracoviská sú v zahraničí – takže kto vie, možno bude študovať v Nemecku, Holandsku či Švajčiarsku.

Lívia ČERNICKÁ

(Zoznam ocenených študentov uvádzame na strane 2)

Kurikulárna rada po prvý raz zasadala

Spolu 31 členov, v ktorej sú zastúpené všetky typy škôl, má Kurikulárna rada. Jej členom odovzdal menovacie dekréty podpredseda vlády a minister školstva SR Ján Mikolaj 12. novembra. Kurikulárna rada je odborným a poradným orgánom ministra v kľúčových oblastiach výchovy a vzdelávania, najmä v oblasti inovácie obsahu výchovy a vzdelávania. „Reformu nám nikto nenadiktoval, ako si ju spravíme, takú ju budeme mať. Reforma sa začína a našou úlohou je dostať ju do škôl,“ prihovril sa Ján Mikolaj členom rady. Zdôraznil, že na rokovaníach je priestor na otvorenú diskusiu a cieľ je jeden: zabezpečiť napredovanie školstva.

Na svojom prvom zasadnutí sa Kurikulárna rada zaoberala zákonom o pedagogických zamestnancoch a novelou zákona o financovaní základných, stredných škôl a školských zariadení, ktorá by v tomto smere mala zrovnoprávniť školy bez ohľadu na ich zriaďovateľa. Ján Mikolaj vysvetľoval princípy zákona o pedagogických zamestnancoch, pripomenul, že najdôležitejšia je jeho aplikácia, aby sa nezvrhol iba na

účasť na školeniach, ale pritom je dôležité, aby si vykonateľnosť zákona nevyžadovala obrovský byrokratický aparát. „Zákon musí byť dobrovoľný, motivačný, učitelia by sa v ňom mali nájsť,“ povedal Ján Mikolaj. „No musí byť aj vykonateľný a naviazaný na finančné prostriedky.“ Týmto zákonom štát stratí monopol na ďalšie vzdelávanie pedagógov. Pri vzdelávaní bude platiť kreditový systém – čiže za absolvovanie vzdelávacích programov, ale aj za autorstvo učebníc, pracovných zošitov, patentov, učebných textov či odporúčaných učebných pomôcok, môžu pedagógovia získať kredity. Rovnako ich však získajú aj za zloženie atestačných skúšok. Samotní pedagógovia

Kurikulárna rada je odborným, iniciačným a poradným orgánom ministra školstva v kľúčových oblastiach výchovy a vzdelávania, najmä v oblasti inovácie obsahu výchovy a vzdelávania a rozširovania ponuky výchovy a vzdelávania o nové odbory vzdelávania, pedagogických reforiem a nových modelov hodnotenia v rámci regionálneho školstva.

Kurikulárna rada sa na požiadanie ministra školstva vyjadruje k štátnym vzdelávacím programom a k ich inováciám a ďalším dôležitým dokumentom.

(Zo Štátutu Kurikulárnej rady)

Nové platové tarify

Strana 2

Veľká hra na veľký parlament

Strana 4

Andrej Chudoba píše pre UN

Strana 9

Ťažké problémy malej školy

Strana 11

Nepremeškajte! Mesiac plný fotografií

Strana 16

www.ucitelskenoviny.eu

(dokončenie zo strany 1)

zamestnancov v nadväznosti na kontinuálne vzdelávanie, ktoré nebude spočívať len v návšteve vzdelávacích podujatí, ale veľkú váhu bude mať aj samovzdelávanie.

Odmena za pedagogickú prácu nebude spojená len s absolvovaním vzdelávacích programov, ale bude spojená priamo s výkonom v škole a v školskom zariadení. Je však dôležité, aby tento výkon bol aj objektívne merateľný, aby nedochádzalo k subjektívnym hodnoteniam pedagóga.

Zavedenie kariérového systému má zabrániť subjektívnemu hodnoteniu. Rozlišuje sa medzi vertikálnou a horizontálnou úrovňou vzdelávania. V rámci vertikálnej úrovne sa zavádzajú štyri kariérové stupne - začínajúci pedagogický zamestnanec, samostatný pedagogický zamestnanec, pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou a pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou.

V rámci horizontálnej úrovne zákon ráta s poskytovaním kreditových, funkčných a špecializačných príplatkov, pričom zostáva aj možnosť osobných príplatkov.

Je však jasné, že kvalita vyučovacieho a výchovného procesu závisí vo veľkej miere nielen od toho, koľko učiteľ zarobí, koľko sa vzdeláva, aj od iných faktorov - ako sú profesijné zručnosti a charakter pedagóga, od jeho metód a foriem práce, ale aj od samotného obsahu.

Helena HANULJAKOVÁ
generálna riaditeľka
Metodicko-pedagogické centrum

OCENENIE

Študenti, ktorí si prevzali Pamätný list svätého Gorazda

Eugen Hruška, Gymnázium Komenského 13, Hlohovec

Lukáš Pogány, Gymnázium V. Paulínyho-Tótha, Martin

Filip Kubina, Gymnázium P. O. Hviezdoslava, Dolný Kubín

Vladimír Boža, Gymnázium D. Tatarku, Poprad

Dominika Podolská, Gymnázium M. Alexie, Bratislava

Jana Bukovinová, Gymnázium J. Kollára, Žiar nad Hronom

Rastislav Rovný, Gymnázium Bílikova, Bratislava

Peter Rakyta, Gymnázium J. G. Tajovského, Banská Bystrica

Lucia Briestenská, Gymnázium, Považská Bystrica

Zuzana Špírková, Gymnázium, Bardejov

Martin Tkáč, SPŠ dopravná, Košice

Jakub Figel', Gymnázium T. Akvinského, Košice

Andrej Slováčik, Gymnázium, Krupina

Dávid Kárás, Gymnázium, Nové Zámky

Nina Belianska, Gymnázium, Topoľčany

Simona Lazarčíková, Gymnázium, Malacky

Denisa Malá, Gymnázium J. Hollého, Trnava

Benedikta Bútorová, Gymnázium, Topoľčany

Róbert Rakovics, Spojená škola, Handlová

Patrik Brigant, Spojená škola, Handlová

Martin Bašti, Spojená škola, Handlová

Jaroslav Ferenc, Gymnázium, Sereď

Dominik Štefanko, Gymnázium A. Vrabla, Levice

Vladimír Michalec, STU, Bratislava

Marcel Ďuriš, Michalovce

Jakub Feltovič, Gymnázium, Lipany

Andrej Števko, Gymnázium, Einsteinova, Bratislava

Nina Žolnová, ZŠ T. J. Moussona, Michalovce

Peter Fulla, SPŠ strojnícka, Spišská Nová Ves

Premiér a minister v paľbe otázok

ŠTUDENTSKÝM PEROM

Dňa 19. novembra poctili našu školu, Gymnázium Ľudovíta Jaroslava Šuleka v Komárne, návštevou predsedu vlády Slovenskej republiky Robert Fico, podpredseda vlády Dušan Čaplovič a minister školstva Ján Mikoľaj.

Najprv sa konalo stretnutie s pedagógmi školy a pri tejto príležitosti hostia odhalili aj nástenný triptych predstavujúci symboly Slovenskej republiky v umeleckom prevedení akademického maliara Petra Mestera. Minister školstva Ján Mikoľaj odovzdal škole hodnotné knižné dary, lopty a ďalšie učebné pomôcky. Po úvodných slovách predsedu vlády zotrvali učitelia v besede s ministrom školstva a riešili súčasné problémy späté s novou školskou reformou, tvorbou učebníc, postavením učiteľa v spoločnosti a pod.

My, študenti štvrtého ročníka a oktávy,

sme zatiaľ očakávali príchod predsedu vlády, aby sme mu mohli položiť svoje otázky. Premiér nás v úvode stručne oboznámil so súčasnou situáciou na Slovensku i vo svete. A potom už nasledovali naše otázky.

Zaujímali nás dôsledky finančnej krízy na náš ďalší život, zavedenie eura v januári 2009, problematika spolunažívania Slovákov a Maďarov. Premiér nás ubezpečil, že momentálne je jeho prioritou, aby sa tieto vzťahy urovnali, a preto plánuje začiatkom budúceho roka návštevu Budapešti. Na všetky naše otázky trepezlivo odpovedal, vysvetľoval, sem-tam okorenil svoje slová humorom. Chceli sme vedieť aj to, aké má spomienky na strednú školu a dozvedeli sme sa, že obdobie štúdií je podľa neho najkrajším v živote, ale treba žiť tak, aby sme ho nepremárnili.

Opäť je tu stredoškolský JUVYR

Štátny inštitút odborného vzdelávania otvorí 25. novembra v Bratislave brány 11. ročníka Medzinárodného veľtrhu cvičných firiem (MVCF) a 17. ročníka celoslovenskej výstavy výrobkov a služieb žiakov stredných odborných učilíšť, stredísk praktického vyučovania a stredných odborných škôl JUVYR. Veľtrh sa uskutoční 25. a 26. novembra v Bratislavskom kultúrnom a informačnom stredisku (bývalé PKO) na Nábřeží armádného generála Ludvíka Svobodu. Záštitu nad podujatím i v tomto roku prevzalo Ministerstvo školstva SR.

Na MVCF sa prezentujú popri slovenských i cvičné firmy zo zahraničia. Súčasťou tohtoročného veľtrhu bude už ôsmy rok súťaž cvičných firiem. Na nej sa budú hodnotiť celkový vzhľad stánku, komunikácia predstaviteľov cvičných firiem, katalóg cvičnej firmy a elektronické

Z vlaňajšieho ročníka JUVYR.

Foto Ján SÚKUP

prezentácie CF, vystupovanie jednotlivých žiakov – obchodníkov, schopnosť prezentácie a podobne. Pri príležitosti prijatia eura na Slovensku v januári 2009 sa vedenie SCCF v spolupráci s Národnou bankou Slovenska rozhodlo zaradiť na seminár 26. novembra aktuálnu tému

Premiér sa na nás obrátil aj ako na aktívnych účastníkov verejného života, zdôraznil, že je potrebné zúčastňovať sa na voľbách, keďže sme už väčšinou dovŕšili 18 rokov, pretože len tak môžeme ovplyvňovať dianie u nás a prispieť k skvalitneniu života na Slovensku.

Minister školstva Ján Mikoľaj sa pri svojej prvej návšteve mohol presvedčiť o tom, ako sa nám podarilo zlepšiť podmienky na výuku za posledné roky aj za pomoci ministerstva školstva. Vyjadril podporu nášmu gymnáziu a presvedčenie, že nás ešte v blízkej budúcnosti navštívi.

Rozchádzali sme sa s pocitom, že táto návšteva nás obohatila, získali sme nový pohľad na spolunažívanie v našej krajine, v našej spoločnej Európe a takisto na život politikov, ktorí sú obyčajnými ľuďmi, len majú iné povinnosti.

Veronika VÍGHOVÁ, Tibor BAKOŠ, Fridrich VALACH, študenti Gymnázia Ľ. J. Šuleka v Komárne

Vplyv eura na cvičné firmy a podnikateľov, čo by mohlo byť zaujímavé aj užitočné najmä pre manažérov cvičných firiem a jeden kratší seminár o ochranných prvkoch eurobankoviek pre všetkých, ktorí sú v cvičných firmách zodpovední za príjem platieb v hotovosti. (aj)

Stupnica platových taríf

Stupnica platových taríf pedagogických zamestnancov a zvýšenie platových taríf v závislosti od dĺžky započítanej praxe, účinná od 1. januára 2009, je prílohou novelizovaného zákona o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme.

Stupnica platových taríf pedagogických zamestnancov a zvýšenie platových taríf v závislosti od dĺžky započítanej praxe od 1. 1. 2009							
Platová tarifa							
Platová tarifa	6	7	8	9	10	11	12
	359,00	398,00	441,50	494,00	539,00	575,00	615,50
Započítaná prax	Zvýšenie platovej tarify						
1	4,00	4,00	4,50	5,00	5,50	6,00	6,50
2	7,50	8,00	9,00	10,00	11,00	11,50	12,50
3	11,00	12,00	13,50	15,00	16,50	17,50	18,50
4	14,50	16,00	18,00	20,00	22,00	23,00	25,00
5	18,00	20,00	22,50	25,00	27,00	29,00	31,00
6	22,00	24,00	26,50	30,00	32,50	34,50	37,00
7	25,50	28,00	31,00	35,00	38,00	40,50	43,50
8	29,00	32,00	35,50	40,00	43,50	46,00	49,50
9	32,50	36,00	40,00	44,50	49,00	52,00	55,50
10	36,00	40,00	44,50	49,50	54,00	57,50	62,00
11	39,50	44,00	49,00	54,50	59,50	63,50	68,00
12	43,50	48,00	53,00	59,50	65,00	69,00	74,00
13	47,00	52,00	57,50	64,50	70,50	75,00	80,50
14	50,50	56,00	62,00	69,50	75,50	80,50	86,50
15	54,00	60,00	66,50	74,50	81,00	86,50	92,50
16	57,50	64,00	71,00	79,50	86,50	92,00	98,50
17	59,50	66,00	73,00	82,00	89,00	95,00	102,00
18	61,50	68,00	75,50	84,00	92,00	98,00	105,00
19	63,00	70,00	77,50	86,50	94,50	101,00	108,00
20	65,00	72,00	79,50	89,00	97,50	103,50	111,00
21	66,50	74,00	82,00	91,50	100,00	106,50	114,00
22	68,50	76,00	84,00	94,00	102,50	109,50	117,00
23	70,50	78,00	86,50	96,50	105,50	112,50	120,50
24	72,00	80,00	88,50	99,00	108,00	115,00	123,50
25	74,00	82,00	91,00	101,50	110,50	118,00	126,50
26	75,50	84,00	93,00	104,00	113,50	121,00	129,50
27	77,50	86,00	95,00	106,50	116,00	124,00	132,50
28	79,00	88,00	97,50	109,00	119,00	126,50	135,50
29	81,00	90,00	99,50	111,50	121,50	129,50	138,50
30	83,00	92,00	102,00	114,00	124,00	132,50	142,00
31	84,50	94,00	104,00	116,50	127,00	135,50	145,00
32	86,50	96,00	106,00	119,00	129,50	138,00	148,00

TELEGRAFICKY

10. novembra sa uskutočnilo zasadnutie Rady pre informatizáciu a informatiku v školstve. Predmetom rokovania boli dátové centrum, školský intranet, racionalizácia štatistických údajov v regionálnom školstve a národné projekty v oblasti informatiky. Dátové centrum rezortu školstva, ktoré bude poskytovať digitálny vzdelávací obsah, registre a elektronickú komunikáciu, sa bude vytvárať postupne do roku 2011. Do konca tohto roka by malo byť preň vybudované zázemie a v nastávajúcom roku sa začne tvoriť jeho obsah. Druhou etapou jeho tvorby bude školský intranet. Súčasťou dátového centra bude aj centrálny register údajov v regionálnom školstve. Vzhľadom na to, že v súčasnosti je zber údajov rôznorodý a náročný, nový systém, ktorý bol navrhnutý v predloženej štúdií uskutočiteľnosti, by mal ich získavanie zjednodušiť.

13. novembra odobrila Slovenská rektorská konferencia na svojom 47. zasadnutí v Herľanoch návrh novely vysokoškolského zákona, ktorý im predstavil podpredseda vlády a minister školstva SR Ján Mikoľaj. Súčasne ich informoval o výške finančných prostriedkov, ktoré sú v roku 2009 určené pre vysoké školy zo štátneho rozpočtu, ako aj o zmenách v systéme prideľovania týchto financií. Pripravovaná novela zákona o vysokých školách im umožní zakladať a vstupovať do obchodných spoločností celým svojím majetkom, zmierňuje taktiež podmienky na uznávanie štúdií v príbuzných odboroch, ktoré absolvuje študent na vysokej škole v zahraničí.

14. novembra navštívil podpredseda vlády a minister školstva SR Ján Mikoľaj Univerzitu veterinárskeho lekárstva v Košiciach. Na stretnutí s vedením školy upozornil na možnosti čerpania prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ a najčastejšie chyby, ktoré sa pri podávaní projektov vyskytujú. Minister uznal jedinečné úspechy školy, o ktorých informoval rektor Emil Pilipčinec, ocenil vedecko-výskumnú činnosť univerzity a vysoký počet zahraničných študentov. Zároveň pripomenul, že je potrebné, aby sa škola v najbližšom období sústredila na proces komplexnej akreditácie.

19. novembra získal hlavnú cenu 8. ročníka súťaže mladých vedcov a študentov Werner von Siemens Excellence Award Sergej Hloch z Fakulty výrobných technológií Technickej univerzity v Košiciach. Jeho projekt poukazuje na súvislosti medzi hlučnosťou a drsnosťou povrchu technických materiálov. Za najlepšiu výskumnú prácu získal zároveň odmenu 200-tisíc Sk. Cena sa udeľuje za výnimočné študijné výsledky a výnimočné výsledky vo výskume v rámci slovenských univerzít. Udeľujú ju v troch kategóriách – najlepšia diplomová práca, najlepšia doktorandská práca a najlepšia výskumná práca. Do súťaže sa na Slovensku zapojili študenti siedmich univerzít s 32 projektmi.

20. novembra sa uskutočnil 4. ročník odovzdávania ocenenia MOST - Ceny Rady mládeže Slovenska za podporu práce s deťmi a mládežou. Cieľom tohto ocenenia je zviditeľniť príklady spolupráce samosprávy, súkromného a mládežníckeho sektora, podporiť vznikajúce partnerstvá v oblasti práce s deťmi a mladými ľuďmi a motivovať ďalších k tomuto úsiliu.

20. novembra sa žiaci a študenti z Michaloviec a Považskej Bystrice stali víťazmi národného kola tretieho ročníka súťaže v tvorbe plagátov Právo detí na ochranu. Tímy Nádeje (Michalovce, víťazi mladšej kategórie) a AD Astra (Považská Bystrica, víťazi staršej kategórie) tak budú Slovenskú republiku zastupovať na decembrovom celoeurópskom finále v Bruseli. Hlavnou myšlienkou súťaže je poukázať na fakt, že každé dieťa na svete má právo byť ochraňované pred zlom.

21. novembra vyvrcholil týždeň vzdelávania mládeže v rámci celosvetovej kampane November - Mesiac povedomia o rakovine pľúc. Jeho cieľom bolo podporiť záujem mladých ľudí o túto problematiku a informovanosť, ale aj vyzdvihnúť význam podpory v rodine. Iniciatíva sa uskutočnila v spolupráci s ministerstvom školstva. V rámci kampane pripravili jej organizátori taktiež podklady k didaktickému listu venovanému téme rakovina pľúc, ktorý môžu využiť školy. Kampaň prebiehala na Slovensku prvýkrát. Jej úlohou je zvýšiť informovanosť o ochorení, vyzdvihnúť dôležitosť prevencie a skoré diagnostiky. Tento zámer podporuje aj internetová stránka kampane www.rakovinapluc.sk.

21. – 22. novembra sa v Lučenci uskutočnil 12. ročník celoslovenskej súťaže v umeleckom prednese pôvodnej slovenskej prózy Timravina studníčka. Jej hlavným poslaním je viesť deti a mládež k hlbšiemu poznávaniu slovenskej literatúry a podnietiť ich k hľadaniu a objavom krásy umeleckého slova a tým aj rodnej reči. (rev)

Týždeň plný jesenných farieb a zážitkov

V ŠKD pripravujeme pre deti počas celého školského roka zaujímavé akcie. Obdobie jesene sa nieslo v duchu každodenných športových aktivít, zdravého životného štýlu a ochrany prírody. V spolupráci s učiteľmi 1. stupňa sme pripravili pre deti týždeň farieb. Žiaci, učiteľia i vychovávateľky prišli oblečení v rovnakej farbe. Pondelok v žltej, ktorá nám rozjasnila triedy ako slniečko. V utorok

v červenej pripomínajúcej krásne dozreté jabĺčka, ktoré čakali v košíkoch na deti a spestrili ich jedálniček počas celého dňa. Streda sa niesla v znamení zelenej farby. Básničkou *Spadla hruška zelená...* si deti pripomenuli a taktiež ochutnali z košíka tento druh ovocia. Štvrtok bol modrý a slivky sa na deti usmievali celý deň. Piatok mám pripomínať už opadané a zoschnuté hnedé lístie zo stromov.

Listy zo stromov sme využili ako chvosty na šarkany lietajúce nad naším školským dvorom počas Šarkaniády. Zážitky z jednotlivých akcií deti píšú a kreslia do časopisu *Klubko* a *Klubinka*, ktorý za pomoci rodičov vydávame dvakrát ročne. Žiaci sa tešia na tvorbu a prinášajú veľa nových nápadov, čím sa stáva časopis zaujímavý a pútavý pre všetkých.

Máme pred sebou ešte celý školský rok na to, aby sme pre deti pripravili veľa takýchto zaujímavých akcií, ktoré by im spestrili pobyt v ŠKD a viedli ich nielen k pocitu zodpovednosti za svoje zdravie, ktoré môžu svojím pričinením ovplyvniť, ale aj k zodpovednosti za ochranu prostredia, v ktorom žijeme.

Emília BEŤKOVÁ, Dana KLOCKOVÁ,
vychovávateľky v ŠKD

Učitelia sa školili v čítaní s porozumením

ZŠ S MŠ ŠINTAVA

Požiadavku nového definovania všeobecných i špecifických cieľov vzdelávania na základnej škole (ZŠ) a strednej škole (SŠ) priniesli zásadné zmeny v spoločnosti po roku 1989. Nie je iste náhoda, že so vzdelávaním naoko málo súvisiace ekonomicko-politické zmeny priniesli aj potrebu zmeniť ciele, obsah i metódy vyučovania na našich školách.

Cieľom čitateľskej výchovy je cez formovanie schopnosti čítať a chápať všetky

druhy textov, vrátane umeleckých, orientovať sa na formovanie takých personálnych štruktúr čitateľa, v ktorých sa zračí jeho všestranná vyspelosť a celistvosť ako človeka.

Čitateľská gramotnosť sa v súčasnosti nechápe ako schopnosť čítať, nesleduje sa ani schopnosť rýchlo a plynule čítať. Pri najvyššej úrovni čitateľskej gramotnosti má byť čitateľ schopný spracovať také informácie z neznámeho textu, ktoré nie je jednoduché nájsť, musí preukázať detailné porozumenie textu a musí vedieť posúdiť, ktoré informácie z textu sú pod-

statné. Takýto čitateľ je schopný kriticky hodnotiť, formulovať hypotézy založené na konkrétnych vedomostiach a reagovať na neočakávané situácie.

Čitateľská gramotnosť je komplexný súbor čitateľských zručností, pomocou ktorého sa dá rozvíjať schopnosť človeka **učiť sa učiť**.

V dňoch 4., 11. a 18. novembra sa v ZŠ s MŠ Šintava preto uskutočnilo **30-hodinové prezenčno-dištančné školenie Čítanie s porozumením** pre 42 učiteľov spolupracujúcich škôl ZŠ s MŠ Šintava, ZŠ s MŠ Smolenice a ZŠ s MŠ Suchá nad Parnou.

Školenie organizovala naša škola v **spolupráci s Katedrou slovenského jazyka Filozofickej fakulty UKF v Nitre**.

Praktická časť školenia prebiehala oddelene podľa aprobácií učiteľov. Učitelia si odniesli množstvo nových podnetov pre svoju prácu, pre skvalitnenie práce s textom.

V spolupráci s touto katedrou máme naplánované **ďalšie školenia** - január 2009 - Jazyková kultúra (v Smoleniciach) a apríl 2009 - Mediálna výchova (v Suchoj nad Parnou).

Martin BODIS

Šťastie po záruke

PROTIDROGOVÝ PROJEKT

Už po dvanásťkrát sa stal Školský internát pri SOŠ drevárskej vo Zvolene miestom realizácie projektu Prevencie drogových závislostí, ktoré organizuje spoločne s Banskobystrickým samosprávnym krajom a Podpolianskym osvetovým strediskom vo Zvolene pod názvom *Šťastie po záruke*. Účastníkmi boli SOŠ drevárska, SOŠ dopravná, SOŠ strojnica, SOŠ služieb a dva školské internáty.

Žiaci si zmerali sily v dvanásťhodinovom maratone v minifutbale. Dokázali si však rozložiť sily a maratón zvládli. Cieľom nebolo zvíťaziť, ale v 12-hodinovom kolobehu vyskúšať svoje fyzické a psychické sily.

Ďalšou časťou projektu boli diskusné stretnutia s odborníkmi na témy: primárna protidrogová prevencia, protikriminálna prevencia, zdravý životný štýl. Diskusie prebiehali v malých skupinkách. Opýtali sme sa žiakov na ich názor a skúsenosť s týmto projektom. Podujatie sa im páčilo, bolo podfarbené fotodokumentáciou a rôznymi príbehmi zo života, ako aj praktickými radami, ako neskľznúť pod vplyv negatívneho pôsobenia a nechať sa siahnuť napríklad staršími kamarátmi. Sme nesmierne radi, že tieto témy mali u žiakov kladnú odozvu.

**Kolektív vychovávateľov
ŠI SOŠ drevárska**

Žiaci získajú informácie o ozbrojených zločkách

V nasledujúcich dňoch bude na všetky základné školy na Slovensku doručená nová informačná brožúrka *Ozbrojené zločky Slovenskej republiky - Vojaci, Príslušníci Policajného zboru*. Táto publikácia je určená žiakom druhého stupňa základných škôl a mala by slúžiť ako rozšírený zdroj informácií o spomínaných zločkách na hodinách občianskej výchovy. Formou blízkou žiakom vo veku

od 11 do 15 rokov približuje význam existencie Ozbrojených síl SR a Policajného zboru SR. Podáva najdôležitejšie informácie o základnej filozofii, fungovaní, organizačnej štruktúre a špecifikách týchto zborov, o ich úlohách v rámci štátu a o ich medzinárodných aktivitách, vrátane zahraničných misií. Je pútavo graficky spracovaná a približuje žiakom vojakov a príslušníkov Policajného zboru

pri výkone ich úloh aj prostredníctvom dynamických fotografií. Brožúrka bude distribuovaná na školy v závislosti od počtu ich žiakov. Úmyslom je, aby každá trieda na druhom stupni základných škôl mala k dispozícii aspoň jednu brožúrku do jednej lavice. Viac informácií o ozbrojených silách získate v prípade potreby na internetovej adrese www.mil.sk, prípadne na Komuni-

kačnom odbore MO SR na telefónnom čísle 0960 312 806. Viac informácií o policajnom zbore získate na internetovej adrese www.minv.sk.

**Marcela SALOŇOVÁ, riaditeľka
kancelárie ministra obrany SR
Martin KORCH, riaditeľ odboru
komunikácie a prevencie Prezídia
Policajného zboru**

PROBLÉM

O učebniciach tento týždeň

O vlastivedách, z ktorých sa učia štvrtáci v školách s vyučovacím jazykom národnostných menšín, sa bude tento týždeň rokovať tak na koaličnej rade, ako aj v parlamente. Ako teda bude vyzeráť uvádzanie geografických názvov v učebniciach, je stále otáznne: budú sa geografické názvy písať po slovensky a potom v jazyku národnostnej menšiny, prípadne opačne, alebo iba v štátnom jazyku či len v jazyku národnostnej menšiny? V parlamente prešla do druhého čítania novela z dielne SMK, ale zároveň by o tomto probléme mala rokovať aj koaličná rada, poslanecké rozhovory má na starosti predseda NR SR Pavol Paška. Požiadavka riešiť tento problém vyplynula aj zo stretnutia premiérov Maďarskej a Slovenskej republiky. Súčasnú učebnicu, v ktorých je geografický názov uvedený najskôr v štátnom jazyku a potom v jazyku národnostnej menšiny, sú legislatívne v poriadku. **(red)**

POZVÁNKY

Týždeň vedy a techniky

Od 24. do 28. novembra 2008 sa uskutoční v poradí už 5. ročník Týždňa vedy a techniky na Slovensku, ktorý organizuje Ministerstvo školstva SR v spolupráci s partnermi. Jeho cieľom je vytvárať podmienky na rozvoj vedy a techniky v spoločnosti, stimulovať záujem mladých ľudí o vedu a kariéru vo výskume, ale aj zvýšiť informovanosť verejnosti o úlohe vedy a techniky v každodennom živote. Hlavnou témou piateho ročníka je Slovensko a európsky výskumný priestor.

Okrem hlavných podujatí sa počas Týždňa vedy a techniky uskutočnia aj sprievodné aktivity na celom území Slovenska.

Hlavné podujatia:

24. novembra - Konferencia Quo vadis vzdelávanie k vede a technike na stredných školách? Miesto a čas: Technopol, Kutlíkova 17, Bratislava, 10.00 h

27. novembra - Národná konferencia Slovensko a európsky výskumný priestor Miesto a čas: aula Slovenskej technickej univerzity, Mýtna ul. 36, Bratislava, 8.00 h

O zručnostiach žiakov

V utorok 25. novembra sa v rámci Týždňa vedy na Slovensku uskutoční v Košiciach na Watsonovej ulici interaktívny odborný seminár *Sociálne zručnosti žiakov - ako ich rozvíjať a merať*. Seminár sa začína o 9. h, jeho súčasťou sú aj praktické ukážky. Seminár pripravilo Stredisko pre výskum a rozvoj vzdelávania pri Spoločenskovednom ústave SAV. Viac informácií: www.saske.sk/stredisko. **(red)**

ZŠ S MŠ RYBNÍK

Úcta k starším ľuďom

Aj v našej škole - ZŠ s MŠ v Rybníku si pripomíname úctu k starším ľuďom, ktorých si vážime a ktorým sme za veľa vďační. V triedach a ŠKD sme sa o nich rozprávali, zhotovali sme pre nich malé darčeky, učili sa básničky a piesne. Pedagogička Viera Nipčová pripravila s deťmi hodnotný kultúrny program, s ktorým sa predstavili v kultúrnom dome pre 250 rybníckych dôchodcov, aj pre dôchodcov, ktorí pracovali v SES Tlmače. Program teda videlo vyše 500 dôchodcov. Dojímavé básničky, pesničky a hra na husle a varhany spríjemnili posedenie. Nejednému sa pri ich počúvaní tísli slzy do očí. Starí a prastarí rodičia si zaslúžia, aby sme na nich mysleli po celý rok, lebo sme im vďační za ich lásku a obetavosť. **Karol MLADÝ**

Vážna hra na europoslancov

Po októbrovom Národnom zasadnutí Modelového Európskeho parlamentu (MEP) sa do Bratislavy začali 8. novembra schádzať delegáti na európske zasadnutie. Každý členský štát Európskej únie vyslal päťčlenné tímy, po päť zástupcov pricestovalo z Chorvátska, Macedónska a Turecka.

Ak prirátame k pätnásť- až sedemnásťročným stredoškólakom z tridsiatich krajín aspoň po jednom dospelom, a k nim desiatky ďalších zahraničných hostí, diplomatov akreditovaných na Slovensku, poslancov, pracovníkov verejnej správy a iných záujemcov a fanúšikov MEP-u, slovenských organizátorov čakal náročný, ale zaujímavý týždeň.

z Prešova (zahraničné vzťahy), Katka Martišová z Banskej Bystrice (životné prostredie), Barbara Timková z Košíc (kultúra a vzdelávanie) a Jakub Dianiška z Bratislavy (občianske slobody).

Otvorená diskusia neraz ukázala, že na zmeny v spoločnosti a v politike možno navrhovať iba to, čo je prijateľné pre väčšinu, a najmä - čo je uskutočniteľné

ňanský rezolúciu výboru pre finančné a ekonomické záležitosti z prvého rokovacieho dňa. Predkladatelia v nej vychádzali zo súčasnej celosvetovej ekonomickej a finančnej krízy a navrhovali konkrétne kroky na riešenie súčasnej situácie. Poctivo naštudované podklady sa odzrkadlili vo fundovane zostavenej rezolúcii, v ktorej navrhovali mnohé riešenia na konkrétne východiská európskych parlamentných a hospodárskych štruktúr. Patrili medzi ne aj ochrana eura, obchodovanie s akciami a sprísnenia pravidiel hospodárenia v eurozónach. Odznelo napríklad aj varovné upozornenie na to, že kroky štátov vedúce k znárodňovaniu bánk nemusia byť práve najúčinnnejšie na ochranu peňazí. Výbor pre vnútorný trh a ochranu spotrebiteľa sa zaoberal odpadom, ktorý vzniká pri nákupe potravín, otváral diskusiu o tom, či by sa obaly z nich mali recyklovať, alebo by sa potraviny mali baliť už so zreteľom na šetrnosť k životnému prostrediu. Téma sa ako nosnej venoval výbor pre životné prostredie, verejné zdravie a potravinovú bezpečnosť. Pracoval v dvoch skupinách. Prvá sa zaoberala znečisťovaním ovzdušia nad Európou, škodlivými emisiami a diskutovala o praktických krokoch na ich zníženie. Plodná debata poukázala na

jednoznačný záujem mladých o kvalitu prírodného prostredia.

Podstatne menej konštruktívni však boli v druhom výbore, kde sa zaoberali bytostnými problémami svojich vlastných vrstovníkov. Rezolúcia na znižovanie drogovej závislosti mladých v pléne neprešla, pretože niektoré návrhy boli ne realizovateľné v praxi, spoliehali sa väčší na citové apelácie, menej operovali konkrétnymi faktami. Odznelo napríklad idealistické očakávanie, že mladiství by nepili na diskotékach, ak by majitelia prísne dodržiavali zákaz podávať im alkohol a obchody by ho prestali predávať povedzme už o štvrtej poobede.

Regionálne pohľady, európske postoje

Výbor pre regionálny rozvoj predložil rezolúciu týkajúcu sa národnostných tendencií prakticky vo všetkých európskych štátoch. Konkretizovali sa príkladmi baskickej menšiny žijúcej v Španielsku, národnostných vzťahov vstupujúcich do medzištátnej politiky medzi Maďarskom a Slovenskom, intenzívne sa diskutovalo aj o Luxembursku, ktoré do druhej svetovej vojny bolo súčasťou Holandska. Výbor pre kultúru a vzdelanie nastolil otázku národných vzdelávacích programov z celoeurópskeho hľadiska a o potrebu ich kvalitatívnych zmien. Úroveň pedagógov by pomohlo zvýšiť napríklad ich pôsobenie v iných krajinách EÚ. Učelia by sa zdokonalili v cudzom jazyku,

pomohli by na istý čas zaplniť chýbajúce kapacity v školách alebo jednotlivých vzdelávacích odboroch. A prispelo by to aj k všeobecnému skvalitneniu národných školských systémov. Hoci viaceré dobre mienené nápady by boli ťažko realizovateľné v školskej praxi, k téme sa rozvinula intenzívna a plodná parlamentná debata. Rezolúciu podporila väčšina hlasujúcich.

Dva parlamentné výbory sa venovali občianskym záležitostiam, spravodlivosti a vnútorným záležitostiam. V prvom sa venovali pľáčivému problému Rómov a ich migrácii po celej Európe. Rezolúcia vyznievala diplomaticky a navrhované opatrenia boli pre príslušníkov komunity priaznivé a podnetné na ich vlastnú realizáciu v prostredí, ktoré by si postupne budovali ako svoju stabilnú životnú základňu a pomohlo by im stať sa plnohodnotnými členmi spoločnosti, v ktorej bývajú.

Druhý výbor sa venoval podobnej otázke: ako integrovať imigrantov prichádzajúcich na územia štátov EÚ z Afriky či Ázie. Intenzívne hlasy odznali od členov gymnázia si povzdychol iba nad tým, že európske stretnutie bolo v Bratislave a neuvidel kúsok inej časti Európy. Má však iba pätnásť rokov a podobne ako viacerí z päťstovky delegátov na Slovensku na školských, regionálnych a národných zasadnutiach na tieto skúsenosti pravdepodobne nadviaže výberom univerzitného štúdia, ktoré umožňuje pracovať v oblasti medzinárodného práva, zahraničného obchodu alebo priamo v politike. Prešovský študent bude patriť možno medzi nich. Už je aktívnym v 250-člennej Slovenskej debatnej asociácii, mimovládnej organizácii sústreďujúcej stredoškolských študentov, ktorí sa chcú naučiť konštruktívne myslieť a logicky vyjadrovať. O tom, že už si osvojil niektoré formy akademických debát a kritického myslenia, presvedčil pri práci vo výbore pre zahraničné záležitosti.

Dušan MIKOLAJ

Foto Ján SÚKUP

Rezolúcie naostro

Štátna tajomníčka ministerstva školstva Bibiána Obrimčáková v slovenskom parlamente tlmočila presvedčenie, že účasť mladých Európanov na projekte pomôže veľmi názorne pochopiť metódy práce a zásady demokratických princípov všetkých európskych inštitúcií. Počas dvoch rokovacích dní mali mladí „europoslanci“ dosť príležitostí prejavíť politickú kultúru, toleranciu a vzájomné rešpektovanie. Vystupovali bez úmyselných konfrontácií, usilovali sa spoločne riešiť problémy, na ktoré upozorňovali členovia desiatich výborov vo svojich rezolúciách.

Prípravám rezolúcií v anglickom jazyku, ktorý je rokovacím jazykom nadnárodných zasadnutí MEP-u, sa venovali účastníci zasadnutia poctivo takmer štyri dni. Za Slovenskú republiku pri ich prípravách a koncipovaniach záverečného znenia aktívne vystupovali Martin Hagara zo Žiliny (pracoval vo výbore pre finančné záležitosti), Michal Adam

vo verejnej praxi a potrebné pre ľudí v ich takpovediac každodennom živote. Zaujato, miestami až búrlivo sa diskutovalo najmä pri rezolúciách týkajúcich sa financií, hospodárskych aktivít, života mladých a sčasti medzinárodných vzťahov. Vecný a pokojný tón vládol pri rezolúciách o sociálnych vzťahoch či vzdelávaní.

Očami parlamentného prezidenta

Pravidlá MEP-u na európskej úrovni určujú, že prezidentom parlamentného zhromaždenia je predstaviteľ organizujúcej krajiny. Na rokovanie v Bratislave vybrali z nej aj viceprezidenta. Prezidentovi valného zhromaždenia Dávidovi Žitňanskému striedavo asistoval jeho zástupca - viceprezident Stanislav Bojnanský. Obaja sú z anglického Bilingválneho gymnázia C. S. Lewisa v Bratislave a svojich náročných povinností sa zhostili k vzájomnej spokojnosti účastníkov. Za jednu z najkvalitnejších označil Žit-

Rada EÚ rokovala aj o jazykovom vzdelávaní

V dňoch 20. a 21. novembra sa v Bruseli konalo zasadnutie Rady ministrov pre vzdelávanie a mládež. Slovenskú republiku zastupoval podpredseda vlády a minister školstva SR Ján Mikolaj.

BRUSEL

V časti týkajúcej sa mládeže Rada ministrov schválila odporúčanie o mobilite mladých dobrovoľníkov v Európskej únii. V rozprave minister Ján Mikolaj povedal, že mobilite mladých dobrovoľníkov by pomohlo vytvorenie platformy na európ-

skej úrovni, ktorá by umožňovala výmenu informácií o fungujúcich systémoch podpory dobrovoľníctva v jednotlivých členských štátoch. Počas Rady pre vzdelávanie ministri schválili niekoľko uznesení a záverov. V súvislosti s uznesením Rady o zdraví a pohode mladých ľudí boli členské štáty vyzvané, aby podporovali aspekt mlá-

deže v iniciatívach týkajúcich sa zdravia. Dokument zdôrazňuje, že je potrebné pomáhať mladým ľuďom pri preberaní väčšej zodpovednosti za zdravie, a to najmä zvyšovaním ich povedomia o pozitívnych účinkoch zdravého životného štýlu. Ministri rokovali aj o Európskej stratégii pre viacjazyčnosť. Rada vyzvala členské štáty, aby posilnili viacjazyčnosť a celoživotné vzdelávanie v oblasti jazykov. Význam celoživotného vzdelávania potvrdzuje aj prijaté uznesenie o lepšom začlenení celoživotného poradenstva do stratégií celoživotného vzdelávania.

Minister Mikolaj v diskusii uviedol, že Slovenská republika od roku 2007 uskutočňuje vládou schválenú Stratégiu celoživotného vzdelávania a poradenstva. Ciele slovenskej koncepcie úzko korešpondujú s prijatým uznesením Rady. Ministri schválili aj závery Rady o zlepšovaní spôsobilostí pre 21. storočie. Európska spolupráca v školstve sa má podľa nich zamerať na získavanie kľúčových spôsobilostí obyvateľov (schopnosť čítať, písať, počítať), ale aj na podporu učiteľského povolania.

Katarína MIČÚCHOVÁ

Skúsenosti zo základnej školy v Anglicku

trieda, ktorá zaujímavou formou prezentuje, čo sa za uplynulé obdobie naučila. Zhromaždenia sú u detí veľmi obľúbené, keď získajú ocenenie, alebo sa môžu predviesť svojimi vedomosťami, majú z toho veľkú radosť.

počas zhromaždení v hale, keď sa stretla celá škola, boli v tichosti a aj po chodbách sa presúvali v tichosti a disciplinovane. Priestupky v správaní na hodine, či mimo nej sa totiž hodnotili odobratím prestávky či iným trestom. Deti si vážili

Vyučovacia hodina trvá 90 minút, učiteľ má však viac-menej voľnosť pri organizácii dňa, nedržia sa presne rozvrhu. Matematika, história, či vedy sa prelínajú výtvarnou výchovou, písaním, hláskovaním, integrované tematické vyučovanie je tu zastúpené vo veľkej miere. Na hodinách prevláda najmä skupinové vyučovanie. Tento spôsob využívajú podľa mňa najmä preto, lebo v každej triede majú jedného až dvoch asistentov učiteľa, s ktorými bez problémov môžu venovať svoj čas jednotlivým skupinám, či integrovaným žiakom.

Správanie žiakov

Za zmienku určite stojí správanie a disciplína žiakov. V škole vládla príjemná bezstresová atmosféra, aj žiaci boli k sebe milí, nestretla som sa s hádkami či závišťou. Každý malý incident medzi deťmi sa hneď riešil, takže nedochádzalo k väčším. Učitelia málokedy zvyšovali hlas, deti tiež neboli hlučné, či drzé. Aj

svoje prestávky, veď počas vyučovania ich mali len 3 a vyučovanie trvalo od 9. do 15.30 h. Počas svojho pôsobenia na škole som prezentovala tiež Slovensko, našu kultúru, krásy krajiny, či jazyk. Deti i učitelia sa o všetko veľmi zaujímali, boli radi, že získali informácie o krajine, ktorú - ako sa sami vyjadrili - radi počas svojej dovolenky navštívia.

Konferencia na Slovensku

Projekt *Brána jazykov pre učiteľov* otvorená bol ukončený záverečnou konferenciou, ktorá sa konala 6. novembra v Banskej Bystrici so zámerom prezentovať najlepšie skúsenosti, ktoré učitelia získali a vytvorili počas stáží v zahraničí. Zúčastnili sa na nej zástupcovia všetkých metodicko-pedagogických centier a učiteľia anglického, nemeckého, francúzskeho, španielskeho a talianskeho jazyka, ktorí absolvovali stáž v zahraničí. Všetkým sa nám pomocou videoprojekcie prihovril i eurokomisár J. Figel a počas panelových diskusií sme mali možnosť vymeniť si skúsenosti a diskutovať o možnostiach, ako aplikovať získané poznatky vo vyučovaní cudzích jazykov na slovenských školách. Všetci sme sa zhodli, že takýto projekt motivuje učiteľov jazykov na sebe pracovať a získavanie poznatkov z iných krajín je prínosom nielen pre učiteľa, či jeho školu osobne, ale pre slovenské školstvo všeobecne. Veď dosiahnuť napríklad profesionálnosť anglického učiteľa, či učiť deti, ktoré si nás učiteľov i získané vedomosti vážia, by bolo prínosom pre celú spoločnosť, a to sa nám teraz vďaka reforme aj môže podariť, ak sa o to pokúsime.

Miroslava LEICHEROVÁ, Lučenec

SKÚSENOSTI ZO ZAHRANIČIA

Rozvíjať jazykové i didaktické zručnosti v reálnom jazykovom prostredí na zahraničnej škole a spoznať kultúru a školský systém danej krajiny bolo cieľom projektu pre učiteľov cudzích jazykov *Brána jazykov pre učiteľov* otvorená. Ako učiteľka anglického jazyka na Základnej škole Vajanského 47 v Lučenci som sa zúčastnila dvojmesačnej pracovnej stáže na Základnej škole v Londýne vo Veľkej Británii. Išlo o školu menšiu, s približne 200 žiakmi, ale napriek tomu som získala nenahraditeľné skúsenosti a nadviazala kontakty s učiteľmi. Ako asi každá škola v Anglicku, aj táto bola veľmi dobre vybavená po technickej stránke, v každej triede je biela tabuľa s fixkami, počítač s interaktívnou tabuľou, napojený na dataprojektor, internet. Práve využívanie interaktívnej tabule ma veľmi zaujalo, učitelia ju používajú vo všetkých fázach hodiny, je to nenahraditeľná pomôcka pri vysvetľovaní, precvičovaní či opakovaní učiva na všetkých predmetoch.

Pochvaly sú pravidelné

Okrem toho sa mi veľmi páčili tzv. *Assemblies*, teda zhromaždenia žiakov. Konajú sa na začiatku každého dňa. Pondelok je venovaný dosiahnutým úspe-

chom. Triedny učiteľ vyhlási a odôvodní žiaka týždňa, matematikára a „jazykára“ týždňa. Riaditeľka školy tiež vyhlási triedu s najlepšou dochádzkou za uplynulý týždeň. Deťom, ktoré majú v ten týždeň narodeniny, všetci spievajú *Happy birthday*. V utorok a vo štvrtok je zhromaždenie venované literatúre. Streda nácviku piesní, hudbe, piatok vedie vždy jedna

ČRIEPKY Z EÚ

■ **13. novembra** udelila Európska komisia na slávnosti v Bruseli ocenenie *Zlaté hviezdy aktívneho európskeho občianstva* dvanástim projektom. Slávnosťou sa tiež oficiálne otvorilo Fórum Európa pre občanov 2008, ktoré je príležitosťou na diskusiu o otázke aktívnej účasti a jej vplyve v Európe. Ocenenie Zlaté hviezdy je každoročným oficiálnym vyznamenaním projektov financovaných v rámci programu *Európa pre občanov*, ktorého cieľom je angažovanie občanov v budovaní Európy. Len za rok 2008 sa v rámci tohto programu plánuje mobilizácia takmer jedného milióna priamych účastníkov, ktorí takto dostanú možnosť objavovať kultúrne rozdiely a spoločné prvky s občanmi z iných miest Európy. V rámci viac ako 1 200 výmen sa stretnú ľudia z takmer 4 000 miest z celej Európy a budú diskutovať o tom, ako spoločné európske hodnoty ovplyvňujú ich každodenný život. Poskytnutím finančnej podpory projektom zameraným na pripomenutie minulých udalostí pomáha program Európanom, aby si boli vedomí svojej spoločnej histórie.

■ **17. - 19. novembra** sa v Paríži konala záverečná konferencia Európskeho roku medzikultúrneho dialógu (ERMD), na ktorej sa zúčastnilo viac ako 600 účastníkov z celej Európy. Cieľom záverečnej konferencie bolo pozrieť sa na budúcnosť Európy optikou kultúrnej rôznosti. V rámci takto zameraného roku sa uskutočnilo 524 národných podujatí, 406 projektov a členské krajiny nominovali 91 národných „veľvyslancov“ medzikultúrneho dialógu. Cieľom konferencie *Nové perspektívy pre interkultúrny dialóg v Európe* bolo hľadať ďalšie spôsoby, ako v budúcnosti podporovať politiky EÚ v oblasti kultúrnej diversity. Hlavným zámerom podujatia bolo vyzdvihnutie skúseností, ktoré jednotlivé členské krajiny a európske spoločenstvo získali počas uplynulých mesiacov. Rok 2009 je vyhlásený za Európsky rok kreativity a inovácií.

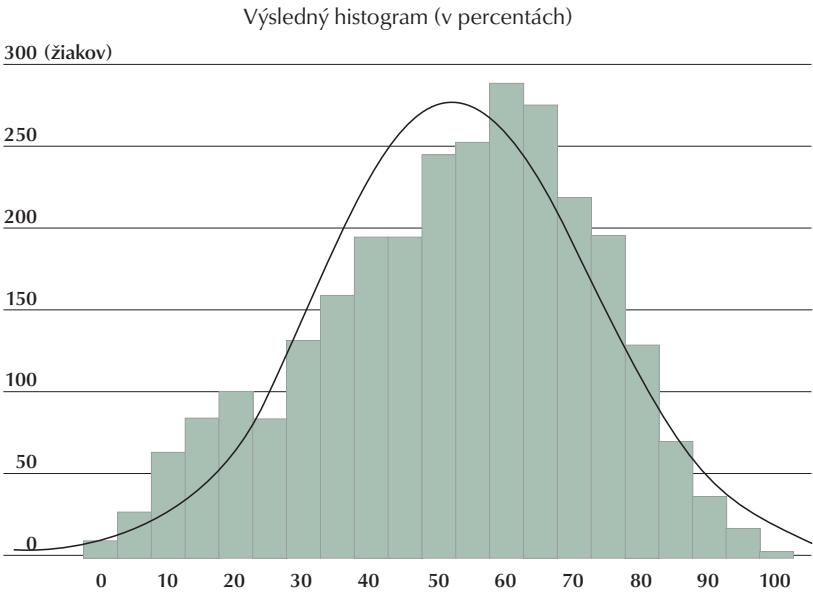
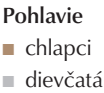
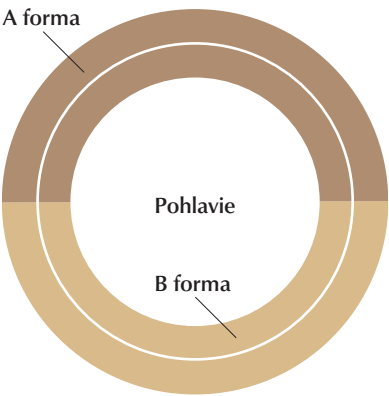
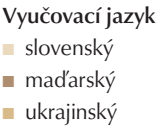
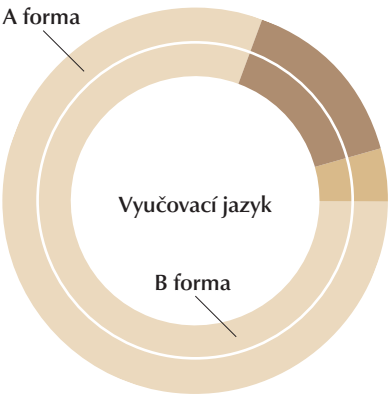
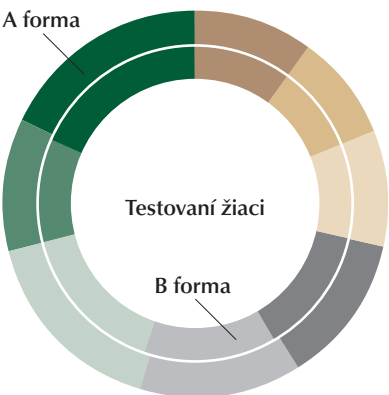
■ **19. novembra** schválili ministri poľnohospodárstva krajín Európskej únie program distribúcie ovocia a zeleniny na školách. Iniciatívu podporil aj Európsky parlament (EP). Účasť na tomto programe je pre členské krajiny dobrovoľná. EÚ chce týmto spôsobom prispieť k zlepšeniu stravovacích návykov škôľakov a boju proti obezite. S ňou má momentálne v EÚ problémy päť miliónov detí, pričom asi 22 miliónov trpí nadváhou. Príčinou je predovšetkým nesprávna životospráva, vrátane privysokkej konzumácie sladkých, mastných či príliš slaných výrobkov. Na program distribúcie ovocia na školách pre deti vo veku šesť až desať rokov navrhla Európska komisia výčleniť na nadchádzajúci školský rok 90 miliónov eur (2,7 miliardy Sk). EP, ktorý tu mal však len konzultačnú úlohu, kritizoval túto sumu ako príliš malú a požadoval jej zvýšenie na 500 000 miliónov eur (15 miliárd Sk). Rovnako by sa tento program podľa poslancov nemal vzťahovať len na deti v uvedenej vekovej skupine, ale aj na deti v predškolskom veku. Ovocie a zelenina by mali podľa EP pochádzať z európskej produkcie, pričom prioritne má ísť o ekoprodukty. (rev)

Výsledky testovania deviatakov

Sledovanie kvality vzdelávacieho systému predpokladá okrem iného každoročné sledovanie výkonov žiakov v celoplošnom testovaní. V školskom roku 2007/2008 uskutočnil Štátny pedagogický ústav po prvýkrát testovanie čitateľskej a jazykovej gramotnosti v rámci externého testovania žiakov základnej školy (TESTOVANIE 9) podľa školského zákona 249/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní. V realizácii tejto úlohy v školskom roku 2008/2009 pokračuje Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM).

TESTOVANIE 9

Testovanie žiakov 9. ročníkov ZŠ začal realizovať pred ôsmimi rokmi Štátny pedagogický ústav. Žiaci pri výstupe zo ZŠ boli testovaní aj v školskom roku 2007/2008 z vyučovacieho jazyka a matematiky. Okrem prvej - certifikačnej časti, riešili žiaci aj druhú časť venovanú sledovaniu prenosu vedomostí do aplikácií, schopnosti uplatniť zručnosti v kontextoch reálnych životných situácií. Naším zámerom bolo v druhej - kompetenčnej časti priblížiť sa k medzinárodným meraniam OECD. Meranie 15-ročnej populácie v projekte OECD PISA, ktorý okrem iného zahŕňa meranie čitateľskej, matematickej a prírodovednej gramotnosti, sa zameriava na zhodnotenie úrovne pripravenosti pre celoživotné vzdelávanie. Cieľom testovania druhej časti slovenského jazyka bolo zistiť úroveň čítania s porozumením - vyhľadávanie a prijímanie informácií z textu, interpretáciu textu, uvažovanie o texte a tvorbu vlastných postojov na základe prečítaného. Ide nám o upriamenie pozornosti pedagogickej verejnosti na nové spôsoby a obsah vyučovania, ktoré si súčasná reforma vzdelávania vyžaduje, a o poznanie, na akej úrovni sa súčasná populácia nachádza.

Testovaní žiaci

Štúdie OECD majú prísne stratifikovaný výber škôl a kontrolovaný štandard celého procesu od administrácie po spracovanie výsledkov merania, na čo bola sústredená pozornosť aj v našom testovaní. Testovanie čitateľskej a jazykovej gramotnosti bolo vyhodnotené na reprezentatívnom výbere 3 370 žiakov zo 75 škôl, ktorý sme podriadili triediacim znakom tak, aby vystihol skúmanie rovnosti šancí vo vzdelávaní. Stratifikáciu sme preto kontrolovali podľa kraja, pohlavia, vyučovacieho jazyka a veľkosti školy. Čisté údaje sme získali od 2 759 žiakov, z toho bolo 2 367 žiakov zo ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským, 365 žiakov s vyučovacím jazykom maďarským a 27 žiakov s vyučovacím jazykom ukrajinským.

Test

Texty testu čitateľskej gramotnosti (Testovanie 9 - druhá časť) boli vybrané tak, aby čo najviac korešpondovali s každodenným životom, čiže úzko súviseli s kľúčovými jazykovými kompetenciami. Žiaci mali možnosť uplatniť čitateľské schopnosti v činnostiach spojených s porozumením súvislých a nesúvislých textov, dedukovať z nich informácie a myšlienky,

hľadať súvislosti medzi pojmami, formulovať myšlienku do krátkej vety. Test pozostával z 15 úloh s rôznou náročnosťou, z toho 7 úloh bolo s výberom odpovede zo štyroch možností A, B, C, D a 8 úloh so stručnou alebo širokou odpoveďou. Žiaci mali na riešenie 30 minút. Forma tejto časti testovania sa blížila k forme testov medzinárodných meraní, v ktorých sú položky obohatené motivačným obrázkom na uvedenie žiaka do reálnej situácie.

Spracovanie a výsledky

Pri spracovaní výsledkov sme postupovali od overovania reprezentatívnosti výberu žiakov k štatistickým analýzám dosiahnutých výkonov žiakov. Štatistické analýzy potvrdili reprezentatívnosť zastúpenia žiakov vo výbere a dobrú kvalitu testu. Popri zistení úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov sme overili kvalitu testu, a tak poskytli spätnú väzbu tvorcom testu. Podrobné výsledky zverejní NÚCEM v správe, ktorá bude sprístupnená v krátkom čase pedagogickej verejnosti.

Výkon žiakov závisel, prirodzene, aj od ich materinského jazyka. Žiaci zo škôl s vyučovacím jazykom slovenským dosiahli priemernú úspešnosť 53,65 percenta, žiaci s vyučovacím jazykom maďarským

42,28 percenta, ale žiaci s vyučovacím jazykom ukrajinským 57,18 percenta. V prípade žiakov s vyučovacím jazykom ukrajinským išlo len o 27 žiakov, takže výsledok nemožno zovšeobecňovať. Treba poznamenať, že na školách s vyučovacím jazykom maďarským je slovenský jazyk a slovenská literatúra špecifický predmet, ktorý sa vyučuje odlišným spôsobom ako vyučovací jazyk, pretože sa riadi princípmi vyučovania cudzích jazykov. Na druhej strane, ak sa zamyslíme nad dôležitosťou čitateľskej gramotnosti v štátnom jazyku, je pochopiteľné, že pre zaradenie žiakov zo škôl s vyučovacím jazykom maďarským do ďalšieho štúdia či praxe na Slovensku by bolo potrebné tento stav zlepšiť. NÚCEM pripravuje v tomto školskom roku testovanie čitateľskej gramotnosti pre žiakov s vyučovacím jazykom maďarským v ich vyučovacom - maďarskom jazyku. Vyhodnotenie úspešnosti podľa kraja ukázalo, že významne lepšie výsledky dosiahli žiaci Bratislavského kraja (priemerná úspešnosť 57,93 percenta) a významne horší priemerný výsledok mali žiaci Trnavského kraja (43,33 percenta). V ostatných krajoch dosiahli priemernú úspešnosť na úrovni celkového priemeru 52 percent. Ak sa pozrieme na úspešnosť žiakov v delení na chlapcov a dievčatá, môžeme konštatovať, že obe skupiny sa približne rovnakou mierou líšili od priemernej úspešnosti - chlapci v zmysle horších a dievčatá v zmysle lepších priemerných výkonov, čo je v súlade s výsledkami medzinárodných meraní a známe aj z rodových diferencií zisťovaných psychometrickými testami verbálnych schopností. Vplyv veľkosti školy, ktorú žiaci navštevujú, sa na priemernú úspešnosť štatisticky významným nepreukázal.

Analýzy jednotlivých úloh testu ukázali, že niektoré úlohy žiaci riešili bez problémov. Išlo predovšetkým o úlohy zamerané na **výber jednoznačných informácií z textu**, v ktorých žiaci z reprezentatívneho výberu dosiahli priemernú úspešnosť 67 percent. V úlohách na **interpretáciu textu** mali priemernú úspešnosť **44,75 percenta** a úlohy na **uvažovanie o texte** zvládli na **45,72 percenta**.

V týchto úlohách zaznamenali žiaci nižšiu úspešnosť pre ťažkosti:

- v pochopení zadania otázok,
- sledovania a rešpektovania zadaných inštrukcií,
- v orientácii v dlhšom texte.

Ďalšie štatistické analýzy smerovali k vzťahom výkonov žiakov medzi prvou a druhou časťou Testovania 9 zo slovenského jazyka a medzi druhou časťou z matematiky a druhou časťou zo slovenského jazyka. Ukázala sa vysoká súvzťažnosť a môžeme konštatovať, že pre čitateľskú gramotnosť má veľký význam kvalitné vyučovanie všetkých zložiek jazyka, ale aj prehlbovanie logických funkcií pestovaných inými predmetmi, čo je úlohou medzipredmetových vzťahov. Predpokladáme, že rezervy našich žiakov sú:

- v používaní písaného textu v rôznorodých situáciách - návody na použitie, letáky, novinové správy, oznamy,
 - vo vyjadrovaní vlastných názorov a pocitov v zázemí dobrej slovné zásoby.
- Čitateľská gramotnosť je jedna z najdôležitejších kompetencií budúceho študenta či zamestnanca. Človek v každodennom živote musí komunikovať so širším okolím aj prostredníctvom písaného textu. Na vyššej ako „obslužnej“ úrovni mu písaný text pomáha kultivovať intelekt. Preto je rozvoju tejto schopnosti potrebné venovať vysokú pozornosť, a to nielen na hodinách slovenského jazyka.

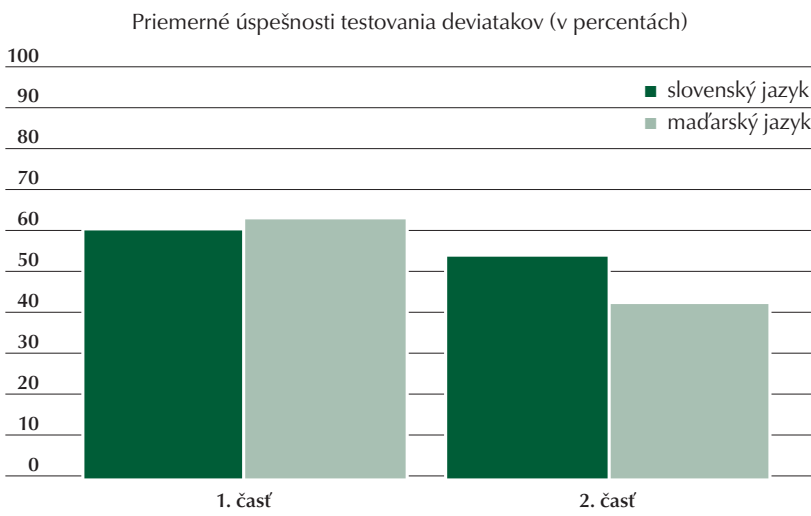
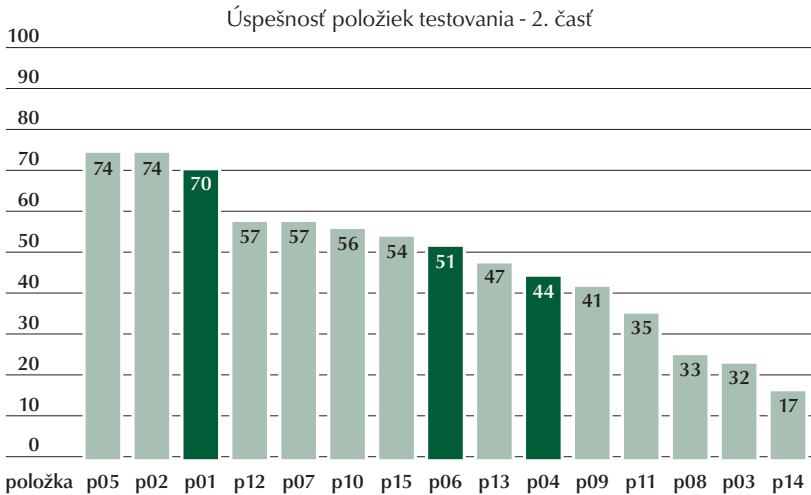
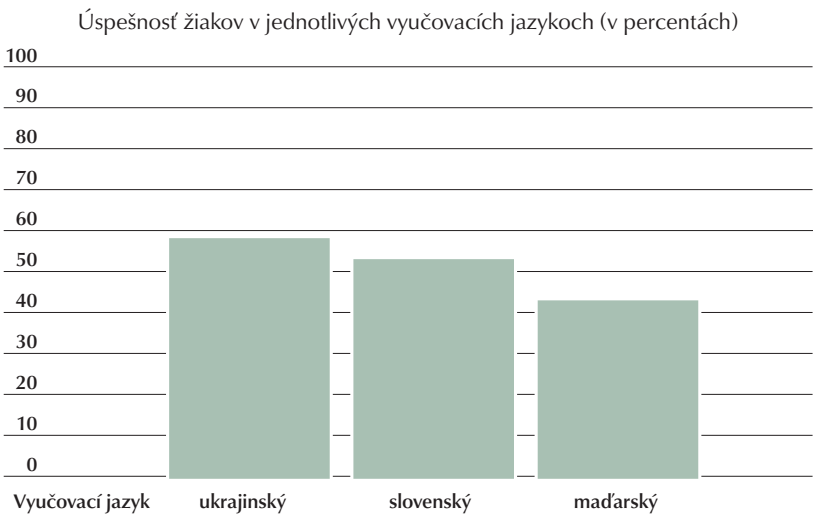
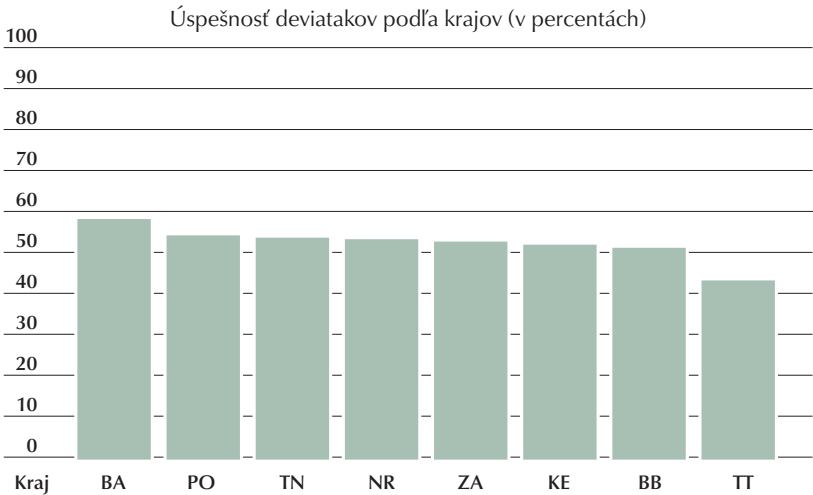
Učitelia slovenského jazyka a literatúry v ZŠ by nemali zostať pri rozvíjaní čitateľskej gramotnosti žiakov „osamotení“. Dôležité je, aby i vyučujúci ďalších predmetov venovali práci s textami, tabuľkami, grafmi vo vyučovacom procese zvýšenú pozornosť. Tiež je dôležité, aby si zadania úloh čítali žiaci sami a aby im ich v záujme plynulosti vyučovania nečítali vyučujúci. Odporúčame do vyučovacieho procesu okrem práce s textami v učebniciach zaraďovať i prácu s rôznymi súvislými i nesúvislými textami, napríklad o verejných udalostiach, zadávať žiakom viac tvorivých, problémových úloh, viesť žiakov k získavaniu informácií napríklad o verejných udalostiach.

Na hodinách slovenského jazyka je potrebné zaraďovať úlohy zamerané na analytické zručnosti a posilňovať informačný slohový postup.

Sledovaniu čitateľskej gramotnosti sa chce NÚCEM venovať každoročne, prinášať tak aktuálne informácie pre kolegov na školách a pozorovať, ako a kam sa vývoj tejto schopnosti našich žiakov uberá.

Aj touto cestou ďakujeme učiteľom, ktorí sa podieľali na realizácii testovania.

Zuzana JUŠČÁKOVÁ, Elena LAŠŠOVÁ
Národný ústav certifikovaných meraní

Aj učiteľovi sa oplatí ďalej vzdelávať

JAZYKOVÝ KURZ PILGRIMS

Úplne na začiatku som mala šťastie zažiť zaujímavý seminár v MPC v Prešove, kde Jazyková škola Harmony z Trnavy pútavou formou predstavila zameranie jazykových kurzov Pilgrims v anglickom univerzitnom meste Canterbury za prítomnosti jej hlavných predstaviteľov Jima Wrighta a Chaza Pugliesa. Tam sme zároveň získali prvé základné informácie o tom, ako požiadať o poskytnutie grantu od Národnej agentúry Sokrates v rámci programu ďalšieho vzdelávania pedagogických pracovníkov – programu Comenius.

Môj sen sa stal skutočnosťou

V priestoroch univerzity (The University of Kent) očarujúceho historického mesta Canterbury na juhovýchode Anglicka som v čase prázdnin spolu s 15 ďalšími angličtinármi z Poľska a Španielska absolvovala 2-týždňový jazykový kurz zameraný na využitie učebnice *Making the Most of a Course Book*, ktorý bol vedený skúsenou lektorkou Sheelagh Deller.

Pri príprave na kurz okrem štúdia materiálov Národnej agentúry a Pilgrims, ktoré boli ľahko dostupné na internete, ocenila som možnosť preštudovať si publikáciu Zuzany Strakovej *Učebnica v teórii a praxi* (MC Prešov, 2001) a porovnať tak moje praktické skúsenosti pri práci s učebnicami Matrix. V uvedenej brožúre sa zdôrazňuje, že učebnica má pôsobiť ako „dynamickej médium učebného procesu, ako nástroj aktívnej komunikácie medzi študentom, učiteľom a samotným učivom“. Jazykový kurz, ktorý som absolvovala, jednoznačne potvrdil takúto úlohu učebnice a výrazne obohatil moje pedagogické skúsenosti a zručnosti, ako aj moje teoretické vedomosti v tejto oblasti.

Čo sa dialo v Rutherford College

V základnom kurze *Making the Most of a Course Book* sme absolvovali tri 1,5-hodinové workshopy denne s hlavnou lektorkou Sheelagh Deller, ktorá dokázala

vynikajúco skĺbiť teoretické poznatky s praktickými cvičeniami. Dokonalou prípravou na každé stretnutie a osobným nadšením pre svoju prácu dokázala nás motivovať pre každú z 13 stanovených tém kurzu.

Pri praktických ukážkach prevažovala práca v skupinách, ale pracovali sme tiež vo dvojiciach. Obidve formy práce boli rôzne variované a sú aplikovateľné pre prácu učiteľa so žiakmi. Na seminároch sme mali tiež dosť priestoru na individuálne vystúpenia a výmenu

názorov. Osobne zvlášť na mňa zapôsobil 20-minútový *recap* – opakovanie učiva a aktivít z predchádzajúceho dňa pripravované dvojicou účastníkov. Recaps sa stali pre mňa dobrou inšpiráciou ako opakovať a upevňovať učivo s mojimi študentmi. Je to vynikajúca forma práce, do prípravy ktorej môžem zapojiť svojich študentov viac ako doteraz. Každý deň popoludní po skončení základného kurzu aj večer bola účastníkom kurzov ponúknutá široká paleta vzdelávacích a kultúrnych aktivít, napr. o motivácii, kreativite, umení, pohybových aktivitách, o stratégiách pri čítaní, písaní, učení sa slovnej zásoby a mnoho ďalších. Vhodné a užitočné boli aj exkurzie do historického centra v Canterbury. Pre mňa osobne najsilnejším zážitkom bola návšteva známej stredovekej katedrály v Canterbury a návšteva mesta Sandwich, v ktorom je najviac zachovaných historických domčekov a pôvodných ulíc v celom Anglicku.

Zamyslenie na záver

Veľmi si cením ponuku Národnej agentúry Sokrates a vysokú úroveň jazykového kurzu Pilgrims. Vrelo odporúčam všetkým vyučujúcim anglického jazyka, ktorí cítia, že potrebujú načerpať inšpiráciu pre svoje hodiny angličtiny a zároveň túžia po nových zážitkoch vo svojom profesionálnom raste, aby sa prihlásili na jazykový kurz Pilgrims v Canterbury. Osobne pociťujem vnútorný zlom vo svojom prístupe vo vyučovaní, a to jednak pri príprave na hodinu, ale najmä v procese vyučovacej hodiny. Cítim sa byť voľnejšia, slobodnejšia a tvorivejšia v tom,

čo robím, a ako to robím. Pociťujem viac radosti a hravosti a verím, že podobne to cítia aj moji žiaci.

Anna MICHALIDESOVÁ,
stredoškolská učiteľka
Gymnázium arm. gen. L. Svobodu
Humenné

Martinskí nulkáči majú triedu Maxipsa Fíka

Ahojte kamaráti, radi by sme sa predstavili, sme vaši noví spolužiaci - NULKÁČI. Naša trieda sa nachádza v pavilóne C v Súkromnej základnej škole BellAmos v Martine na 1. poschodí a volá sa TRIEDA MAXIPSA FÍKA. Sme šiesti chalani, ktorí majú odklad školskej dochádzky, čiže máme dostatok času pripraviť sa s našou pani učiteľkou Klaudiou Gerykovou do prvej triedy. Veľa sa budeme učiť, budeme spoznávať nové veci, všetko formou hrových činností a najvýhodnejšie je, že nás je tak málo, a preto sa nám môže naša pani učiteľka venovať individuálne, podľa potreby každého z nás. Vyučovacie predmety u nás majú iný názov ako máte vy – rozvoj komunikačných schopností, grafomotorických zručností, zmyslová výchova, základny matematických predstáv, ale máme aj také, ktoré už poznáte – výtvarná, hudobná, telesná a pracovná výchova. Teraz vám ich trošku opíšeme, aby ste si nemysleli, že celý školský rok sa budeme iba hrať. Osvojujeme si nové poznatky a pojmy o predmetoch a javoch okolitého sveta a zároveň rozvíjame jednoduché myšlienkové operácie, spoznávame

prvé hlásky a slabiky. V grafomotorike nás čaká rozvíjanie jemnej motoriky a grafických zručností, pričom musíme zapojiť fantáziu, predstavivosť a vedieť vyjadriť svoje myšlienky a názory kresbou. Skamarátíme sa aj s novými knižkami – rozprávkovými, encyklopédiami, slovníkmi... Najkrajšie rozprávky si zdramatizujeme. V zmyslovej výchove nás čaká rozvoj

pamäte, pozornosti, myslenia, kreativity, spoznanie našich pocitov (zrakových, sluchových, chuťových, čuchových, hmatových), ktoré otvoria naše obzory a svet sa nám ukáže v úplne inom svetle. Vytvárame si predstavu o čísle a budeme ho vedieť aj napísať. Zoznamujeme sa s matematickými a geometrickými pojmami a zapájame ich do bežného života.

Popri všetkých týchto činnostiach si spievame, tancujeme, hráme na hudobné nástroje, aby každá chvíľa strávená v našej maxipskovskej triede bola plná smiechu a dobrej nálady. Pracujeme aj na pracovných zručnostiach – vytvárame krásne výrobky z papiera, prírodnín, modelovacej hmoty, skrátka zo všetkého, čo nám „padne do oka“. Keď nám je už dlho, ideme si zacvičiť – gymnastiku, atletiku, zdravotné cvičenia a skúsime aj relaxáciu, ak sa nájde čas, budeme navštevovať fitnesscentrum a cvičiť na novej cvičebnej pomôcke – BOSU, veď pohyb je liekom na srdce aj dušičku. Ešte sme zabudli, raz do týždňa nás navštevuje „kamarátka“ Zara – je to fenka zlatého retrievera, ktorá sa s nami učí a pomáha nám pri nadobúdaní zručností a nových vedomostí. Takto to vyzerá v našej MAXIPSÍKOV-SKEJ TRIEDE, ak ste na nás zvedaví, prídte sa pozrieť. Radi sa s vami zoznámime a skamarátíme. Ste vítaní v našom kráľovstve.

Vaši noví kamaráti NULKÁČI zo Súkromnej základnej školy BellAmos v Martine

HĽADÁM PRÁCU

Som stredoškolská učiteľka DEJ-RUJ, ESV, Mediálna výchova. Mám vzdelanie FF UK v Bratislave, 25 rokov praxe. Ovládam prácu s PC, strojopis - aj v RUJ. Ďalšie vzdelávanie nie je pre mňa prekážkou. Hľadám prácu v BA, TN kraji. Nástup možný od februára 2009. Kontakt: 0915 656321, e-mail: joho777@centrum.sk

PONÚKAM PRÁCU

ZŠ s MŠ, Česká 10, 831 03 Bratislava prijme do pracovného pomeru učiteľku 1. stupňa ZŠ (požadované vzdelanie: VŠ - smer učiteľstvo 1. až 4. ročníka ZŠ) a vychovateľku ŠKD (požadované vzdelanie: VŠ alebo SŠ - pedagogický smer) s nástupom ihneď. Kontakt: 02/ 44 37 26 31, e-mail: zsceska@zsceska.sk

Výberové konanie

Predseda Bratislavského samosprávneho kraja vyhlasuje výberové konanie v zmysle zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v platnom znení a zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov na obsadenie funkcie riaditeľa

1. Gymnázia so sídlom Grösslingova 18, Bratislava
2. Strednej odbornej školy, Na pántoch 9, Bratislava

Kvalifikačné predpoklady:

- VŠ druhého stupňa ped. zamerania príslušného študijného odboru, u nepedagogických študijných odborov absolvovanie dopĺňujúceho pedagogického štúdia podľa vyhlášky MŠ SR č. 41/1996 Z. z. v znení neskorších predpisov,
 - absolvovanie I. kvalifikačnej skúšky (alebo jej náhrada),
 - pedag. prax minimálne 5 rokov.
- Ďalšie požadované predpoklady:**
- komunikačné, organizačné a riadiace schopnosti,
 - morálna bezúhonnosť,
 - vypracovanie návrhu koncepcie rozvoja školy.

Požadované doklady k prihláške:

- žiadosť o zaradenie do výberového konania,
 - osobný dotazník,
 - profesijný štruktúrovaný životopis,
 - doklady o vzdelaní,
 - výpis z registra trestov nie starší ako tri mesiace,
 - motivačný list,
 - písomné odporúčenie dvoch renomovaných odborníkov z uvedenej oblasti,
 - vypracovaný návrh koncepcie rozvoja školy,
 - súhlas na použitie osobných údajov pre potreby výberového konania podľa zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.
- Prihlášky s požadovanými dokladmi zasielajte do 2. decembra 2008 (rozhodujúci je dátum poštovej pečiatky) v obálkach s označením „VÝBEROVÉ KONANIE + názov a adresa školy, kde sa uchádzate o miesto, NEOTVÁRAŤ“, na adresu: Odbor školstva, mládeže a športu Úradu Bratislavského samosprávneho kraja, Sabínovská 16, P.O.BOX 106, 820 05 Bratislava 25. Informácie na tel. čísle: 02 / 48264817.

Zábava s Pippi v škole

ZAÚJÍMAVÉ HODINY

Veselé čítanie - tak sa volá jedna z našich hodín čítania, kedy sa snažíme urobiť čítanie trochu netradičnejšie a zábavnejšie. My, tretiaci, odoberáme časopis Ma-

xík. Na hodine veselého čítania sme sa v časopise zoznámili s hlavnou hrdinkou knihy *Pippi Dlhá Pančucha* od švédskej spisovateľky Astrid Lindgrenovej. Keďže nás článok veľmi zaujal, tak sme sa v rámci medzipredmetových vzťahov neskôr na hodine vlastivedy bližšie oboznámili s rodnou krajinou autorky - Švédskom. Plní informácií sa žiaci mohli s chuťou pustiť do tvorby projektu. Zhotovili o Švédsku plagátky, na ktorých bola vlajka, hlavné mesto, informácie o autorku, fotky a niektoré jej literárne diela.

V rámci tematického vyučovania sme sa našej téme ďalej venovali na hodine výtvarnej výchovy. Snažili sme sa Pippi a jej kamarátov namaľovať. Na záver našej práce o Pippi Dlhej Pančuche sa dievčatá v prestrojení, ktoré im pripravili rodičia, na chvíľu zázračne premenili na Pippi. Pri tomto projekte sme všetci zažili veľa zábavy a popri tom sme sa niečo nové aj dozvedeli.

Žiaci zo ZŠ Ludrová a pani učiteľka Stanislava ŠEFRANKOVÁ

Ocenenie z parlamentu

ZŠ JUR NAD HRONOM

Žiak ôsmeho ročníka ZŠ Jur nad Hronom Ladislav Néky si vyzdvihol ocenenie za 2. miesto vo výtvarnej súťaži, ktorú vyhlásila Kancelária NR SR pri príležitosti 160. výročia vzniku prvej Slovenskej národnej rady. Pod vedením pedagóga Jozefa Horniaka vytvoril koláž s názvom *V plameňoch zrodená*. Jozef Horniak hovorí, že škola sa už takmer 18 rokov venuje výtvarnej tvorbe žiakov. „*Prostredníctvom výtvarného krúžku vyrástlo množstvo detských výtvarníkov, ktorí svojimi prácami reprezentovali školu aj obec na súťažiach doma i v zahraničí. V súčasnosti medzi najväčšie talenty patrí Ladislav Néky. Osemročná pravidelná a svedomitá práca priniesla svoje výsledky. Naš Lacko sa vypracoval na popredného výtvarníka školy,*“ dodáva.

Dúfame, že to nebol posledný úspech žiakov Základnej školy v Jure nad Hronom. (dosl)

Divadlo prišlo do školy

ZAŽILI SME

Dňa 7. novembra do Základnej školy s materskou školou v Liptovskej Osade zavítalo *Divadlo bez opony* z Banskej Bystrice, aby nám zahrlo *Rozprávku o kozliatkach* v modernom komediálnom predstavení. Bolo to veľmi vtipné predstavenie so súčasnými moderný-

mi prvkami, ktoré boli zakomponované do klasickej rozprávky. Takmer celý čas sa smiali všetci - malí i veľkí. S hercami sme neskôr urobili aj rozhovor do školského časopisu. Zistili sme, že sú to veľmi milí ľudia.

Sme radi, že sme s hercami z Banskej Bystrice prežili veselé predpoludnie a tešíme sa už teraz na ich ďalšiu návštevu.

Tomáš KONÍČEK, žiak 7. A triedy

Prvá slávnostná imatrikulácia prvákov

Pre všetkých našich prváčikov bol veľkým dňom 11. november. Prečo? Koniecne sa mali stať naozajstnými žiakmi školy - ZŠ J. A. Komenského v Púchove. To, čo všetko sa už počas uplynulých dní v škole naučili a už vedia, mali preukázať

pri slávnostnej imatrikulácii. Aby to bolo ľahšie, prišli maminky, ockovia aj starí rodičia. Počas celej udalosti, plnení úloh a slávnostnom pasovaní im pomáhali naši deviatiaci. Celú akciu začal slávnostný ná-

stup, slávnostný príhovor pani riaditeľky a našich deviatkov.

Potom už začali prváčikovia plniť pripravené úlohy. Úlohy mali zistiť to, čo sa naučili, čo vedia a akí sú z nich športovci. Písali známe písmenká, počítali, recitovali a spievali. Svoje športové schopnosti preukázali v skoku na fit lopte a nosení pingpongových loptičiek na lyžičkách. Prváčikovia úlohy zvládli perfektne a mohla nastať slávnostná imatrikulácia. Pani riaditeľka veľkou farebnou ceruzkou pasovala prváčikov za riadnych žiakov školy. To, že je to naozaj tak, im bude pripomínať imatrikulačný list, ktorý dostali od svojich triednych.

A čo by to bolo za slávnostnú imatrikuláciu bez slávnostného sľubu?

My sme malí prváci,

nie sme žiadni babráci.

Čítať, písať pekne chceme,

aj počítať raz budeme.

To vám všetkým sľubujeme. (zs)

Orechová hodina plná vitamínov

TRIEDNICKÁ HODINA

Leto je nenávratne za nami a jeseň kraľuje prírode. Práve tejto téme bola venovaná naša nezvyčajná triednická hodina. Najskôr sme sa na ňu dobre pripravili a skontrolovali rodinné zásoby ovocia a zeleniny. Škoda, že sme si nemohli priniesť aj zavaraniny, lebo - ako sme neskôr zistili, tých mal doma každý strašne veľa. Pani učiteľka povedala, že by sme sa mali snažiť priniesť naše čerstvé ovocie a zeleninu a výsledok teda naozaj stál za to! Na laviciach sa po-

stupne objavili tie najrozmanitejšie plody jesene. Nechýbali jabĺčka, hrozno, cvikla a naozaj rozmanitá zelenina zo záhradky. Ktosi na stôl položil i gaštany. No a potom sme sa dozvedeli veľa zaujímavostí nielen o správnom skladovaní týchto plodov, ale aj o význame ich konzumácie. Najväčšiu pozornosť sme však venovali vlašským orechom, ktoré priniesla pani učiteľka Novoveská. Dnes už vieme, že je to jedna z najpestovanejších drevín sveta. Sú bohaté na

zdravé tuky, vitamíny a minerály. Známe sú aj ako „potrava pre mozog“. Navracajú silu a rovnováhu nervovej sústave. Pri tejto príležitosti sme si spomenuli i na niektoré vianočné tradície spojené práve s týmto plodom. Zdravé jadierko vnútri škrupiny znamená, že budeme po celý rok zdraví. Na záver hodiny sme si urobili jesenné hody. Zjedli sme naozaj všetko, čo sa dalo. Najviac sme si však pochutili na vlašských orechoch. No a škrupinky sme si odložili na vianočnú výzdobu.

Tak teda „na zdravie“!

Žiaci 5. A triedy ZŠ v Nitre, Topoľová ul.

Euráčik a eurovíly v rozprávkovej ríši

Z telocvične Základnej školy na Pohraničnej ulici v Komárne sa jedného piatkového dopoludnia ozýval džavot detí. Dôvodom bolo stretnutie detí materských škôl s našimi prváčikmi. Divadielko v podaní žiakov 3. A triedy vyčarilo úsmev na tvárach detí a ten tam ostal počas všetkých zábavných aktivít a súťaží, ktoré pre nich pripravili pani učiteľky. A to všetko bolo

zakomponované v rozprávkovej Euro-ríši, v ktorej sa všetky deti ocitli. Privítal ich Euráčik. Počas hier sa im prihovárili eurovíly a rôzne iné rozprávkové euro-postavičky. Ako to v rozprávkach často býva, dokonca im aj pomáhali. Na záver si všetci spolu zatancovali. Toto podujatie v rámci projektu *Euro - naša nová mena* splnilo všetky naše očakávania a deti materských škôl odchádzali od nás obohatené o nové zážitky. A všetci sa už spolu tešíme na prijatie našej novej euromeny.

ZŠ na Pohraničnej ulici 9, Komárno

Ako išla KORUNA do dôchodku

Kde bolo, tam bolo, žila raz jedna pyšná krásavica, sebavedomá a silná, ktorá pri narodení dostala meno - KORUNA. Táto majestátna kráľovná mala veľa sluhov, ktorí sa volali HALIERE.

Dlho bola na výslni a všetci ju mali radi, no predsa len zostarla a v januári sa chystá do dôchodku. Jej nástupcom sa stane EURO, ktoré má ešte väčšiu moc, lebo jeho krídla siahajú do mnohých krajín Európskej únie. Tak ako KORUNA, aj ono má drobné služobníctvo, ktoré sa volá CENT.

Všetci sa už tešíme na jeho korunováciu. A samozrejme - želáme si, aby naše EURO dlho, dlho panovalo.

Lucia HRABOVSKÁ, 7. A

Čo sa stalo v meste kráľovien?

Nie, nestalo sa tam nič mimoriadne, nikoho tam neprepadli, ne-orabovali, neznásilnili, ba ani nezabili. Dokonca ho nikdy nenavštívila nijaká kráľovná, nijaký vznešený relikť imperiálnej slávy. Žiaľ, ničím, ani len podobným, nemôžem, vážení čitateľa, nasýtiť vašu ľudsky pochopiteľnú zvedavosť, ba ani ukojiť neukojiteľný hlad čiteľov bulvárnych senzácií.

Sluhovské osudy

Ale potom autora osloví aj vzácny dar neočakávanej prítomnej inšpirácie. Neďaleko je vystavená starožitná liatinová hladička našich starých materí na drevené uhlie. To je námet na spomienky pre tetu Zlatu. Krásnym, íreči-

v priestore mimo scény si v záplave náhlych asociácií spomína na svoje detstvo a svoju mladosť. Na blažené štyri roky v predškolskom veku, prežité v početnej starootcovej rodine, kde sa oňho starali tri tetky a milá dobrácka poloinvalidná strýnká, priateľka Terézie Vansovej vo Zvolenskej Slatine. Spomína aj na

V Bátovciach, v srdci Bátovskej kotliny, jednej z početných slovenských kotlín, dominujúcich dvomi pamätnými kostolmi, historickou kúriou a početnými menej historickými krčmami a zánovnou základnou školou, sa práve v tejto škole konala zaujímavá beseda. Nehistorická, málopamätná, ale svojrázna. S dvadsiatimi žiačkami a piatimi žiakmi v školskej knižnici besedovali dvaja hostia – bývalá pukanská školská kuchárka, osemdesiatdeväťročná Zlata Ľalková a autor tejto správy, jej bývalý stravník – učiteľ, svieži a vitálny osemdesiatnik, zaznačený na konci tohto príspevku.

Pamätná školská izba

Rozprávalo sa o literatúre a literárnej tvorbe, ale najmä o časoch dávnominulých, neveriaco vzdialených pozorne načúvajúcej mládeže. Prostredie bolo inšpirujúce, knižničné, vzadu i po bokoch fotogaléria národných duchov, buditeľov a spisovateľov a pod oknami stoly s artefaktmi, ktoré prezrádzali, že knižnica zastupuje aj akúsi pamätnú školskú izbu. A pretože každá takáto a podobná beseda má svoju scénu a scenár, je v podstate malým dramatickým útvarom, dovoľm si na scénu uviesť tieto jej úlohy a obsadenie: Riaditeľ školy, mladý muž v Kristových rokoch, zástupkyňa, šarmantná plavovláska, fotografujúca dej a jeho aktérov, potom vítajúca a moderujúca slovenčinárka, nevesta mojej dávnej spolužiačky a ďalšia – bývalá riaditeľka školy, moja niekdajšia milá kolegyňa.

Základná otázka

Dej dramatického útvaru je pomerne jednoduchý, má však svoju vnútornú stavbu a

gradáciu. Rozvíja sa viacerými smermi, do minulosti, prítomnosti i budúcnosti. Pretože aj v takýchto malých drámach je čas trojrozmerný. Signalizuje ho už základná otázka pre autora sediaceho za bielo prikrytým stolom: „Kde a z akých prameňov čerpáte svoje príbehy, námety a inšpirácie?“ Vravím – inšpirácie, podnety a impulzy pre prozaika i básnika sú všadeprítomné. Ako povetrie, voda a zeleň. Sú často neočakávané, prekvapujúce, až šokujúce, ale žiaľ, poväčšine neopakovateľné. Síce vzácne sa vyskytujú aj návratné, ale už zriedkakedy v pôvodnej čistej podobe. Ak ich autor nezachytí v ich neopakovateľnosti, sú navždy stratené. Aj tá najlepšia, či najfenomenálnejšia ľudská pamäť je nepresná. Ako nás zavše klamú zmysly a takzvané utkvelé myšlienky a predstavy, to pozná vari každý z nás. Veď neraz nás oklamú i vedecké prístroje. Napokon každý psychológ vie, že ľudské vnímanie je ustavičná pochybnosť. Vajatanie medzi istotou a neistotou a mnohokrát zúfale tápanie v trojrozmernom čase. Takže, obrátene platí ono klasické: „Pochybujem – teda som.“ Uchopiť zážitok chvíle a premeniť ho na obraz, myšlienku a báseň, teda na umelecký čin, je azda to najozajstnejšie umenie. Navyše, ak autor čaká len na akési vnútorné osvietenie, onen „bájnny bozk Múzy“ a pritom ho ešte trápi známa Majakovského predstava, že možno ozajstný skvelý „naj-naj“ príbeh, námet, či verš „sa potuluje niekde vo Venezuele“. Nuž a takto sa pri podobných besedách dialógy menia na vnútorné monológy, zabiehajúce do sveta odťažitých individuálnych múroslavných definícií a vyznaní...

tým západohontianskym dialektom rozpráva o osudoch pätnásťročnej slúžtičky, ktorá nechtiac vysypala žeravé uhlie z hladičky na majorovu sviatočnú košeľu a prestrašená ju dlho-predlho kropila horkými slzami. V odlahčenom žartovnejšom tóne zas spomína, ako každé ráno prikrmovala majorovho koňa kockami cukru a vo svojej dievčenskej

„Inšpirácie, podnety a impulzy pre prozaika i básnika sú všadeprítomné. Ako povetrie, voda a zeleň.“

úzkostlivosti sa neodvážila okradnúť zviera ani o jednu z päťdesiatich kociek. A nechýbajú spomienky na ešte nedávnú prítomnosť, keď v škôlke varievala pre osemdesiat (!) škôlkarčeniec a mnohé všelijakými žartovnými spôsobmi musela prehovárať, aby „spapkali aj to, čo im nechutilo“. Takto sa z výrečnej kuchárky stávala pedagogická spolupracovníčka a z bývalej slúžtičky, obdarenej nevšedným talentom, skvelá rozprávačka. Nuž, sú to naše a nie iba naše sluhovské osudy.

Kytica spomienok

A kým spoluhráčka v malej dráme spomína svoje pradávno-dávne príbehy, jej protihráč

prvé zážitky v menšinovej škole, v maďarsko-slovenskej dedine, neskoršie detské roky strávené na ľudovej škole v Zajačej doline, kde ešte každú stredu býval „feriálny deň“ i chlapčenské roky strávené v bicyklovom sedle na osemkilometrovej púti do bátovskej meštianky sídliacej v budove naproti bývalému slúžnovskému úradu s pamätnou tabuľou Albertovi Škarvanovi a neďaleko slávnej poschodovej kúrii, ktorú bol pamätne opísal Kukučín vo svojom *Mišovi* i v rovnako skvelej poviedke *Na podkonickom bále*. Ale v „meste kráľovien“ je toho oveľa viac. Už len obrovská mnohofarebná kytica spomienok, za ktorou si obrazne ukrývam moju ôsmimi krížikmi poznačenú tvár. A ešte je tu súčasná základná škola, obklopená zôkolvôkol zeleňou, centrum mojej pozornosti. Vidno, že ju kedysi budoval a tvoril opravdivý milovník prírody a stromov. Nech sa k nej približujem odkiaľkoľvek, vždy s pocitom, že prichádzam do botanickej záhrady. Osobitne ma oslovujú nielen ihličnany, ale najmä jeseňinovo-jesenné „zlato briez“, ukrývajúce výhľad na „Ruský vrch“, ktorý podľa legendy vraj v čiapkach nanosili a navŕšili cárski vojaci ešte dakedy v napoleonských časoch. Nečudo, veď sa nachádzame v krásnom podsitnianskom kraji, v kraji báji, povestí a legend...

Svedok času

A kdesi tu by som mohol svoju rozpravu aj skončiť, lebo keď sa ma zmocní nákazlivá rozprávačská vášeň, nebude môjmu rozprávaniu konca-kraja. Preto aj moju bátovskú školskú besedu uzatváram sľubom, ktorým chcem

(pokračovanie na strane 10)

ANDREJ CHUDOBA Osobnosť

Čo sa stalo v meste...

(dokončenie zo strany 9)

splatí veľký dlh, dávno priťažujúci môjmu učiteľskému svedomiu. Pred tvárou vnímavo a pozorne načúvajúcej mládeže sľubujem, že ešte ak Boh dá a zdravie dovolí, napíšem knižku pre nich, v trojzrakovom čase môjho detstva a mladosti. A čo by tam mohlo a malo byť? Hádam všetko, čo som ako dieťa a chlapec precítil a prežil pod rodnými i školskými strechami ako pamätník a svedok niekoľkých historických spoločenských prevratov a obrátov i početných premien i výmen školských nástenných portrétov, počnúc „tatičkom“ Masarykom a končiac trebárs ostatným Ivanom Gašparovičom. Nuž, a hoci sa aj mne na jazyk tisne ono starokresťanské - Tak mi pánboh pomáhaj

- zdá sa mi to v tejto chvíli nenáležité a príliš trúfalé. Rátam však za skoro celkom isté, že v predslove, či v doslove mojej nádejnej knižky spomeniem onú rozhodujúcu chvíľu vnútorného oslovenia. Prichádza vari zhora, z vyššej moci alebo z moci goetheovského ženstva, čo nás vraj dvíha zo zemského prachu až kamsi k blankytu. Hádam až k takému, akým je vymalovaný ciferník okrúhlych snečných hodín na družstevnej sýpke v susedstve bátovskej základnej školy. Osud mi totiž dovolil tú zriedkavú chvíľu vnútorného osvietenia, čo má iste veľa spoločného so snečným svetlom. To už zreteľne ubúdalo, keď som šarmantnú pani zástupkyňu, mimochodom, moju neter, vyprevádzal cestou zo školy. Bola už druhá polovica októbra. Pani zástupkyňa v čiernych nohavičiach

a svedčnej červenostračkavej blúze si po asfaltke vykračovala popri bicykli a ja v závese vedľa nej. Práve ona ma upozornila na bátovskú pozoruhodnosť, čo na neďalekej stene svietila v plnej kráse. Ráfia snečných hodín ukazovala práve päť hodín a tridsať minút. Moja obraznosť v sugestívnom podvečernom svetle náhle precítila a s ňou aj môj vnútorný svet a jeho predsavzatia. Celkom spontánne som oslovil moju blondavú neter takto: „Pani zástupkyňa, cítim, že dozrel čas. V knižke, ktorú som sľúbil napísať, istotne bude rozprávka o usmievavej pani učiteľke, čo má okále také belasé ako ciferník na bátovských snečných hodinách.“ Pani zástupkyňa vo svojej pracovni opatruje dva do seba vrastené rozličné kamene z chýrneho blízkeho „spečeného valu“. Čosi ako obraz a symbol nerozde-

liteľnosti. Čosi ako pripomienka, ako idol, ako talizman. Ako večná túžba po spojení. Ako muž a žena. Ako Adam a Eva. Ako večný prikaz: „A budú jedna duša a jedno telo.“ O tom akoby vyklopkávali dámske podpätky mojej sprievodkyne. Telegrafickú ženskú správu, ktorej rozumie každý chápaný muž. Tie kamene by mohli byť príhodným mottom v knihe lúboštných veršov, ale aj vďačným námetom na sobášnu homíliu, či knihu o láske a o mladosti. Pred šiestimi rokmi sme okrem kameňov chceli spolu hľadať aj zriedkavú ružu s voňavými listami. Nenašli sme ju. Rodný kút beznádejne zarástol trním a hlozím. Ale možno ju nájdeme ako spomienku, zalísovanú medzi listami sľúbeného literárneho opusu. Andrej CHUDOBA, spisovateľ, Pukanec Foto Ján SÚKUP

VIZITKA

Andrej Chudoba

bývalý učiteľ, spisovateľ, scenárista, vlastným menom Ondrej Hudoba Narodil sa 21. novembra 1927 v Malých Krškanoch. Vyrastal na samote - majeri, čo poznačilo aj jeho tvorbu. Písať začal počas štúdia na učiteľskej akadémii v Leviciach. Básne publikoval v časopisoch Mladá tvorba a Tvorba. Knižne debutoval lúboštnou lyrikou a potom sa ako básnik odmlčal. Patrí medzi významné osobnosti súčasnej slovenskej literatúry a popredným osobnostiam kultúrneho života Levického okresu. Jeho tvorba je bytostne spätá s týmto regiónom. V próze nadviazal na postupy lyrizovanej prózy, pričom motívy čerpal z detstva a prostredia južného Slovenska. Za pokračovateľa v tradíciách slovenskej lyrizovanej prózy ho označila aj kritika. Nevyhol sa ani postupom detektívnej a sentimentálnej novely. Ústredným motívom celej jeho tvorby je vzťah muža a ženy, láska ako cit a vášeň. Vo viacerých poviedkach a novelách stvárnil aj vojnové motívy. Rovnako významné je aj jeho účinkovanie v Tekovskej knižnici v Leviciach ako odborného poradcu Krúžku mladých autorov. Krúžok vznikol v decembri 1974 a za 15 rokov svojej existencie, t. j. až do roku 1989, vytváral pod jeho vedením priestor pre rozvoj mladých literárnych talentov. Z vďačnosti vydala Tekovská knižnica pri príležitosti jeho sedemdesiatin publikáciu - personálnu bibliografiu - Andrej Chudoba. V závere roku 2007 v Leviciach prezentoval Andrej Chudoba svoju novú knihu - zbierku básní a próz *Kým slnko nezapadne*.

SÚŤAŽ

Jubilejný PRO SLAVIS 2008

Na sklonku októbra ožila radnica v Žiline vytešenými detskými hlasmi a uvážlivými rečami pedagógov. Už po desiaty raz - od roku 1999 - sa uskutočnilo slávnostné vyhodnotenie celonárodnej súťaže školských a triednych časopisov PRO SLAVIS 2008. Z podnetu vyhlasovateľa a doterajšieho realizátora súťaže - Domu Matice slovenskej v Žiline - zaradilo MŠ SR súťaž PRO SLAVIS do zoznamu súťaží ministerstva, samozrejme s udelením finančnej dotácie pre vyhodnotenie a ocenenie víťazov. Hodnotiaca porota posudzovala deväťdesiatku triednych a školských časopisov zo všetkých regiónov Slovenska - od Košíc po Bratislavu, od Oravy po južné Slovensko - i zo zahraničných škôl s vyučovacím jazykom slovenským v Srbsku a Maďarsku. Porota ocenila i časopisy zaslané zo špeciálnych škôl - zo ZŠ pre mentálne postihnutých žiakov a zo SOU telesne postihnutých mládeže. Členovia poroty vnímajú svoje poslanie ako český byť spoluaktérom originálnej súťaže, obdobie hodnotenia je každoročne pre nich i obdobím nesmiernej zábavy, poučenia i úžasu nad tvorivosťou a žurnalistickým fortieľom mladých amatérskych „novinárov“. Ved' posúďte sami podľa zaujímavostí z tohoročnej plejády školských a triednych mesačníkov, štvrťročníkov, občasníkov i mimoriadnych príležitostných čísel časopisov: ■ Každoročný rast a dospievanie časopisov. Prezentácia novým dizajnom, vkusnou a perfektnou úpravou i efektnou „ručnou“ výzdobou, uvádzanie obsahu časopisu za titulnou stranou.

- Dobová aktuálnosť i naliehavosť príspevkov - Pripravujeme sa na Euro, Názory riaditeľky školy na pripravovanú novú koncepciu v školstve, Desatoro bezpečného internetu, Prečo je potrebná tolerancia, Vyhlásenie Dňa slušnosti, Stop šikanovaniu, Putovanie komunálneho odpadu, Pro Slavis 2007 - reportáž zo žilinskej radnice.
- Atraktívne témy
 - rubrika Zverte sa nám - stručné rady školského psychológa na otázky žiakov;
 - rubrika Poradňa;
 - Učiteľ verus žiak;
 - Pošta pre pani riaditeľku;
 - Slávni rodáci;
 - Súťaž o logo pre najlepšiu triedu;
 - Čitateľský kútik - pútavé predstavenie zaujímavej knihy, ktorú prispievateľka číta;
 - Okienko na zamyslenie - pre talenty,

- pre učiteľov, historické, zdravotné, literárne, jazykové...
- Vtipné a originálne tituly pravidelných i príležitostných rubrik - Túlavé topánky, Príbehy na dračku, Poškolácky žmurk, Redakčná rada na výzvedách, Kamarátka móda, Detektívove oznamy.
- Výnimočne srdcu blízke tituly s emotívnym obsahom - Zo srdca do srdca, Podaj mi lásku, Pozorne počúvať je viac ako hovoriť, S úctou píšem starým rodičom, Pôvod slova chlieb, Chcem byť ako on (životný vzor), Vezmi svoje srdce na prechádzku, Na krídlach anjela - čo by mal anjel priniesť na Vianoce. Citujem z odpovedí žiakov - liek na rakovinu, pomoc bezdomovcom, aby sa netýrali zvieratká, zbaviť ľudí závislosti od alkoholu, záračné STOP šikanovaniu...
- Osobitne ma zaujala rubrika Príbehy na pokračovanie: Autorka - piatačka ZŠ - píše moderný rozprávkový prí-

beh na pokračovanie. Na konci uvedie dve možnosti ďalšieho rozvíjania sa deja. Žiaci čitatelia majú možnosť vybrať si z dvoch možných návrhov a vhodíť jeden do redakčnej skrinky. Autorka s kreatívou seriálových tvorcov tak každý mesiac píše pokračovanie príbehu. ■ Osvedčené vystrihovacie KUPÓNY NA NESKÚŠANIE, prípadne ŽOLÍKY či ZÁCHRANNÉ KUPÓNY pre žiakov príslušnej školy.

Úžasné čítanie, pozeranie, čudovanie sa nad fortieľom mladých žurnalistov. Jednoducho a pritom zábavne i poučné sa snažia získať čo najviac zo všetkého, čo im príde do cesty a sprostredkovať čitateľom školy. Ak treba hovoriť o negatívach súťažných časopisov, ide skôr o isté technické nedostatky, „kozmetické“ chyby či skutočnosti, ktoré sú v rozpore s kritériami vyhlásenej súťaže PRO SLAVIS - neprípustný podiel pedagógov na tvorbe časopisu (podľa údajov uvedených v tiráži) - môžu vykonávať iba pedagogický dohľad (nie cenzúru) v oblasti koncepčného a jazykového poradenstva. Hodno však vyzdvihnúť záujem pedagógov podporovať kreatívne snahy mladých redaktorov, rastúcej konkurencie dnešných novinárov. Mária STRIŠŠOVÁ, predsedníčka poroty celoštátnej súťaže PRO SLAVIS

Výsledky PROSLAVIS 2008

I. kategória: Materské školy

1. miesto: MŠ v Žiari nad Hronom, Ul. Dr. Jánskeho, elokovaná trieda, Rudenkova ul. 1 - MACKOVIA

2. miesto: MŠ vo Veľkých Úľanoch - EKÁČIK
3. miesto: MŠ v Trnave, Murgašova ul. - ZABÚDAJKO

II. kategória: Základné školy

a) triedne časopisy 3. - 5. ročník

1. miesto: ZŠ v Trnave, Vančurova ul., trieda 3. C - DINKÁČIK
2. miesto: ZŠ v Dolnom Hričove, 4. ročník - Čiky - miky noviny
3. miesto: ZŠ v Belej, trieda 4. A - V TRIEDE AKO DOMA

b) triedne časopisy 6. - 9. ročník

1. miesto: neudelené
 2. miesto: ZŠ Trnava, Vančurova ul., trieda 6. A - TUČNIAČIK
 3. miesto: neudelé
- #### c) školské časopisy
1. miesto: ZŠ v Trnave, Vančurova ul. - BLESKÁČIK
 2. miesto: ZŠ v Spišskej Novej Vsi, Ul. Ing. Kožucha - OKO
 3. miesto: ZŠ v Chocholnej - CHOCHO-LÚŠIK

III. kategória: Stredné školy

1. miesto: Gymnázium A. Bernoláka v Námestove - KANÁL
2. miesto: Športové gymnázium v Trnave - NOVÝ BLESK
3. miesto: Gymnázium P. O. Hviezdoslava v Kežmarku - STRETNUTIA

IV. kategória: Časopisy MŠ, ZŠ, SŠ v zahraničí s vyučovacím jazykom slovenským

1. miesto: Základná škola Jána Kollára v Selenči, Srbsko - HALÚZKA
2. miesto: Základná škola Jána Čajaka v Báčskom Petrovci, Srbsko - OKIENKO
3. miesto: Slovenská všeobecná škola v Budapešti, Maďarsko - SLNIEČKO

Cerovo si svoju školu váži

Cerovčania sa chvália, že mali školu už v šestnástom storočí. O jej staršej minulosti sa veľa nevie. Kronika sa cez vojnu stratila. Po nej sa vyučovalo v budove národnej školy, neskôr v budove stavanej pre stanicu SNB a v roku 1952 adaptovanej pastierskej budove. Nevhodné vyučovacie priestory sa vyriešili až výstavbou novej budovy v akcii „Z“ pre tristo žiakov v roku 1978.

Riaditeľ školy zápasí s „palivovým“ problémom, ako sa dá.

Táto škola mala telocvičňu, školskú jedáleň, dielňu na pracovné vyučovanie, kuchynku na špeciickú prípravu dievčat a špeciálnu učebňu na vyučovanie chémie a fyziky. Pred pár rokmi rozrušila televíznych divákov správa, že sa Cerovčania vybrali na drevo, aby bolo v škole čím kúriť. V tom čase situáciu síce zvládli, ale s finančnými problémami musia zápasíť stále. V deväťdesiatych rokoch sa začala dedina vyľudňovať a klesal počet žiakov. To si zrejme uvedomili na okresnom úrade v Krupine, keď časť budovy prenajali detskému domovu, čím sa znížili náklady na prevádzku školy. Keď mal zriaďovateľ školy problémy s platením za palivo na kúrenie, zvykol ho dofinancovať zriaďovateľ detského domova - krajský úrad. Prakticky to znamenalo, že detský domov zaplatil až šesťdesiat percent ceny. Od roku 2002 prešla škola pod obec. Vďaka pomoci z krajského úradu dovtedy účtovne vykazovala nižšiu spotrebu paliva, ako ho skutočne spotrebovala. Nový zriaďovateľ naplánoval na kúrenie len to, čo bolo v účtoch a problém bol na svete. V najkrízovejšej situácii sa organizovali brigády rodičov, ktorí pripravovali palivové drevo, aby bolo v škole čím kúriť. Pre dvomi rokmi premiestnili detský domov na iné miesto. Škola prišla o štyridsať žiakov a zároveň aj o možné dofinancovanie paliva či prevádzky budovy. Celé náklady na energie ostali na základnej škole, do ktorej chodia aj deti z Litavy.

Problematická budova

V budove pre 300 žiakov sa v súčasnosti učí 74 detí. Projektovali ju v čase, keď uhlie stálo len zlomok dnešnej ceny. Cez veľké netesniace okná uniká množstvo tepla. Náklady na vykurovanie znáša spolu so školou obec. Starosta Zdenko Ďurovkin prispieva na uhlie a organizuje verejnoprospešné práce za účelom získavania palivového dreva pre školu. Riaditeľ školy Peter Gajdošík si pomáha, ako vie. Poteší ho aj desať vlečiek negustiózne vyzerajúceho odpadu z píly, ktorý budú pri kúrení miešať s uhlím. Obrovské problémy robí schátraná kotliňa, ktorá by si žiadala generálku. Škola sa opäť hlási do dohodovacieho konania na ministerstve školstva, vďaka ktorému sa podarilo už dva roky nedobrá situáciu zvládnuť. Zriaďovateľ vypracoval a podal projekt na zateplenie a výmenu okien. Či a kedy sa smelé plány podarí naplniť, je otáz-

ne. Zatiaľ v Cerove dúfajú, že sa zopakuje mierna zima. Kým začiatkom deväťdesiatych rokov sa škola a obec od seba vzdialili, teraz našli k sebe cestu. Starostovi zjavne záleží na využívaní areálu školy. Nebol by rád, keby ju postihol osud miestneho kultúrneho domu. Ten rovnako ako školu postavili v akcii „Z“. Po privatizácii v ňom prasklo zamrznuté potrubie a od toho času chátra. Obec sa snaží využívať telocvičňu, kde sa konajú aj kultúrne podujatia. Po odsťahovaní detského domova ostali prázdne priestory. Vedenie školy vypracovalo projekt liečebno-výchovného sanatória pre deti s poruchami správania sa a učenia. Pri ňom by sa dali využiť nielen priestory, ale aj skúsenosti pracovníkov, ktorí po odchode detského domova zostali bez zamestnania. Zatiaľ sa naň zo strany kompetentných inštitúcií peniaze nenašli, hoci pripustili, že ide o dobrú ideu a takýchto zariadení je na Slovensku úboho málo.

Problematickí žiaci a ešte problematickejší rodičia

Počet žiakov v nižších ročníkoch klesá. Vedenie školy spojilo prvákov so štvrtákmi a druhákov s tretiakmi. Len tak je možné do-

Na pracovnom vyučovaní sa učia chlapci robiť s drevom...

cieliť, aby deti v prvých štyroch ročníkoch viedla jedna učiteľka. Vo vyšších ročníkoch je žiakov viac.

Dorobená zelenina z políčka poputuje do školskej jedálne.

Ďalšou zvláštnosťou cerovskej školy je, že polovicu žiakov tvoria Rómovia. Spolu s nimi pribudlo pedagógom množstvo problémov. „S deťmi si vieme poradiť,“ hovorí riaditeľ školy Peter Gajdošík. „Väčšie problémy nám robia rodičia.“ Potom porozpráva o tom, že otcovia a matky rómskych detí zväčša nechodia na rodičovské združenia. Až na dve-tri výnimky vôbec nespokupujú s učiteľkami. To sa odráža najmä na správaní detí. Najhoršie sú na tom deti, ktoré prichádzajú z rómskej osady. V budach polepených z plechov nie sú nijaké predpoklady pre základnú hygienu a už vonkoncom nie na učenie. Po odchode detí z detského domova sa pedagógovia pokúsili riešiť problém s hygienou niektorých rómskych detí. Začali najšpinavšie z nich sprchovať v uvoľnených sprchách po detskom domove. Ich rodičia samozrejme najprv podpísali, že s takýmto vylepšením hygienického štandardu svojich detí súhlasia, no po čase sa začali búriť, že ich sprchovanie v škole uráža. Vedenie školy navrhlo, aby si rómski rodičia chodili svoje deti kúpať sami. Výsledok bol rovnaký. Načo by robili niečo pre svoje deti, čo nerobia sami pre seba? Vedenie školy navrhlo, aby sa šatstvo zanedbanejších žiakov pralo v práčovni po detskom domove. Výsledok bol rovnaký – špinavé deti a urazení rodičia.

náprava vydržala mesiac, tak to v škole považovali za úspech. Učitelia boli bezmocní. Spomínané problémy znepokojili rodičov iných žiakov, ktorým záležalo na tom, do akého kolektívu chodia ich deti. Niektorí začali uvažovať o tom, že ich budú posielat napriek dvadsaťkilometrovej vzdialenosti do školy v Krupine. Situácia sa o niečo zlepšila, keď na škole zaviedli prvú asistentku, ktorá sa zameriava na problémových žiakov. Pochopenie našli u predsedu parlamentu Rómov SR a poradcu ministerstva školstva pre otázky rómskej komunity Ladislava Fízika, ktorý pre školu vybavil ďalšie asistentské miesto. Asistentky nepôsobia na svojich žiakov len počas vyučovacích hodín, ale odprevádzajú ich na autobus a v prípade potreby sa kontaktujú s rodičmi, čo opäť značne odľahčilo učiteľky. Časť školskej reformy sústredilo vedenie školy na malých Rómoch. Keďže sa najväčším problémom ukazuje, že tieto deti nemajú kde získať pracovné návyky, v škole posilnili a zaviedli pracovné vyučovanie. Žiaci strávia hodiny v dielni alebo na políčku či vo fóliovníku, ktorého produkty sa využívajú v školskej jedálni. Toto, samozrejme, platí aj pre nerómske deti. Riaditeľ školy je toho názoru, že práca ešte nikomu nezaškodila. So zaujímavým postrehom prišiel učiteľ pracovného vyučovania, keď povedal, že malí Rómovia bývajú na pracovnej výchove často zručnejší ako deti z majoritného etnika.

Škola a budúcnosť

V rámci reformy pridali v prvom ročníku hodinu telocviku. Jeho časť venujú dopravnej výchove. Pri výletoch totiž učitelia zistili, že deti z „Bohom zabudnutej obce“ nemajú vypestované základné návyky pri pohybe na cestách plných áut, k tragédii síce zatiaľ nedošlo, ale prevencia nezaškodí. Vďaka nej vás miestny prváček prekvapí slušnou znalosťou dopravných značiek. Okolie Cerova sa zdá byť historicky zdanlivo nezaujímavé. Situácia sa zmení, keď si človek začne všimáť príbehy a architektonické skvosty hradov v Bzovíku, Čabradi, Modrom Kameni či krupinskej Vartovky, miestnych katakomb a iných zvláštností tohto historicky zaujímavého mesta. Napokon, bezvýznamné nie je ani samotné Cerovo. Žiaci vám povedia, že sa práve u nich narodil prvý bratislavský župan doktor Samuel Zoch, ktorého otec bol učiteľom v miestnej škole. Potom vám ukážu historický evanjelický kostol a vysvetlia, že na jeho mieste býval kedysi drevený svätostánok, v ktorom sa modlievali husitskí nájazdníci. Dnes už po ňom nie je ani stopy, lebo ho vypálili ďalší agresori – Turci. Okolie obce obklopuje nádherná príroda, ktorá je ako stvorená pre poľovačky a turistiku. Podľa starostu by práve z nej mohol v budúcnosti žiť tento kraj. Ku kultúrnym pamiatkam, ľuďom, zvieratám a prírode v rodnom kraji treba mať vypestovaný vzťah. Priamo v obci má napríklad miestne poľovnícke združenie chov diviakov, ktoré využíva na cvičenie psov. Školské deti chodia diviaky kŕmiť a popritom prebieha výuka prírodovedy priamo v prírode.

V cerovskej základnej škole posilnili v rámci reformy geografiu, biológiu a matematiku a urobili to pre budúcnosť a potrebu života. Je to jednoduchá matematika. Kým v roku 1900 tu žilo tisíc duší, teraz ich je len šesťsto. Obecné zastupiteľstvo podporuje školu. Uvedomuje si, že ak by ju nechali padnúť, vyľudňovanie bude pokračovať. Bez detí sa stratí akákoľvek perspektíva. Určitý potenciál tu je. Neďaleko obce býval kedysi salaš a kúpalisko s termálnou vodou. Salaš, ktorý po nežnej revolúcii rozkradli za jedinou noc, sa dá znova postaviť. A kúpalisko, ktoré zrušili ešte za socializmu, lebo vraj bralo vodu kúpeľom v Dudinciach, môžu vybudovať v atraktívnom prostredí tiež. Na to bude treba však ambiciózných a zručných patriotov, ktorí sa neboja práce a majú radi svoj kraj.

Peter VALO
Foto Ján SÚKUP

Adoptovali si mačičku

CVČ LUČENEC

V Centre voľného času MAGNET sa už dlho nekrstilo. Po počítači a dvoch playstationoch, ktoré sme v priebehu troch rokov vyhrali v súťaži *Mliekostroj* prišlo aj na krst živého tvora.

Klub priateľov zvierat si adoptoval túlavú mačičku. Po menších diskusiách dostala meno Mery. Naše prvé kroky s ňou mierili k veterinárovi. Doktor Čermák jej

pichol dve potrebné injekcie a urobil celkovú prehliadku. Deti boli dojaté, ako to náš miláčik zvládol bez veľkého cirkusu, aj keď ju to bolelo. Najviac ich zaujalo prezeranie mačacích ušíek pomocou prístroja, cez ktorý mohli vnútro ucha sledovať na monitore.

Na krst sme pozvali riaditeľku Janku Murgašovou, ktorá sa stala „krstnou mamou“ a naše mačiatko spolu s deťmi aj obdarovala. Spoločnosť nám robil ešte pesík Leo a zajačik Lili. Pre chovateľov psíkov pripravujeme súťaž Čo ste svojho psíka naučili spojenú s módnou prehliadkou. Naďalej pokračujeme v zbierke pre útulok. Veľmi ďakujeme všetkým, čo nám už prispeli. Tešíme sa z toho, že sa nám to celkom darí. **Jana KÓKAI OVÁ, vedúca klubu**

Detvanskí žiaci – majstri Slovenska

ŠZŠ DETVA

V októbri sa v Bytči konali Majstrovstvá Slovenskej republiky mentálne postihnutých v stolnom tenise. Už po druhýkrát sa ich zúčastnili aj chlapci zo Špeciálnej základnej školy na ulici Obrancov mieru 879/9 v Detve. Pýtate sa, ako sa im darilo? Odpoveď znie, najlepšie ako sa len dá. Tréningy pod vedením Eriky Kajbovej, ktorá sa chlapcom venuje v každej voľnej chvíli, priniesli svoje výsledky. Žiak deviateho ročníka Patrik Gondáš obhájil titul majstra Slovenska v dvojhre. V jeho tesnom závese bol Miroslav Oláh, ktorý stál na druhom schodíku stupienkov víťazov. Chlapci obhájili aj titul majstrov Slovenska v štvorhre. Náš tretí reprezentant sa volá Tomáš Gábriš a je žiakom ôsmeho ročníka. Titul majstra Slovenska obhájil v kategórii dvojhra starších žiakov. Tomáš domov priniesol aj diplom a medailu za tretie miesto v štvorhre. Partnera mu robil Dalibor Baláž z ružomerského družstva.

Blahoželáme chlapcom k dosiahnutým výsledkom a veríme, že vo výborných výkonoch budú pokračovať aj v budúcnosti a ich pedagogičke ďakujeme za jej dobre odvedenú prácu.

Gabriela FUŇAKOVÁ

Športové prázdniny

ZŠ TOPOĽNICA

Aj takto by sa dali nazvať jesenné prázdniny v Základnej škole v Topoľnici. Podľa rozprávania detí vieme, že prázdninový čas trávia väčšinou pred televízorom a po-

čítačom. Preto sme zorganizovali plavecký výcvik. Žiakom sa nápad veľmi páčil. Dopravu sponzoroval miestny podnikateľ. Vstupné sa hradilo z fondu Rodičovského združenia, do ktorého prispeli 2 percentami z dane rodičia, ich známimi a priateľmi.

Zuzana BERGENDIOVÁ

Naši najmenší vo svete rozprávok

MŠ IMEL

Otvoríš knihu, čítaš slová a v tebe oživa dej. Tie malé čierne chrobáčky zoradené za sebou sa najprv spájajú do slov, ktorým rozumieš, a neskôr do čarovných obrazov a príbehov.

Margaret MAHY

Medzinárodný deň školských knižníc sme si pripomenuli aj u nás v Materskej škole v Imeli. Našu malú školskú knižni-

cu využívame počas celého roka na rôzne aktivity, vedíme tak deti k pozitívnejmu vzťahu ku knihám a k literatúre. Aj keď v tomto veku deti ešte čítať nevedia, s písmenkami sa na elementárnej úrovni oboznamujú.

Na tento deň sme pre ne pripravili zaujímavý projekt *Svet rozprávok*. Vybrali sme rozprávku *O troch prasiatkach*, ktorú deti zilustrovali za pomoci rodičov. Z detských kresieb sme si zhotovili naše prvé lepoporelo – *O troch prasiatkach*, ktoré sme si založili do našej školskej knižni-

ce. Tu si ho deti mohli porovnať s inými knihami, mohli si ju prečítať pomocou obrázkov, ktoré samy nakreslili, mohli sa zahrať s dlaňovými bábkami prasiatok, pre prasiatka si mohli poskladať domček. Prekvapením bolo divadielko, ktoré pripravili deti veľkej triedy. Tak sa naše deti dostali do sveta rozprávok, do sveta, v ktorom sa dejú zázraky, do sveta, v ktorom vládnu deti. A nebolo to za siedmimi horami, za siedmimi dolami, iba v našej malej školskej knižnici.

Zuzana KRIVANEKOVÁ

Tvorivé dielne v múzeu

ŠZŠ LIPTOVSKÝ HRÁDOK

Komunikácia medzi Špeciálnou základnou školou a Národopisným múzeom v Liptovskom Hrádku má zmysel. Nedá sa poprieť, že prispieva k výchove, vzdelávaniu, podporuje estetické čítanie a posilňuje manuálne zručnosti detí, ku ktorým osud nebol najštedrejší. Projekt múzea, pomenovaný tvorivé dielne, je zameraný na prácu s prírodnými materiálmi (kraslice, vlna, slama, medovňičky,

tradičné vianočné dekorácie...). Odborná pracovníčka múzea Anna Masárová pútavým spôsobom odovzdáva svoje zručnosti a vedomosti našim žiakom. Vďaka pokojnej atmosfére, pestrosti aktivít a srdečnému prístupu s radosťou otvárame brány tohto múzea. Ďakujeme za krásne zážitky a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu.

Bronislava RUŽBARSKÁ

Spisovateľov nie je ani dnes dosť

ZŠ PRIEVIDZA

Októbrový deň bol pre deti na Mariánskej ulici v Prievidzi iný ako zvyčajne. Tento deň sa neučili (teda nie klasicky), ale pomáhali knižniciam, aby boli stále plné. Bez spisovateľov by totiž zivali prázdnou, a tak sa skúsili zahrať na „vládcov pera“ a tvorili a tvorili. Ráno sa žiaci dozvedeli, čo ich čaká. Teda vytvoriť v priebehu asi dvoch hodín ľubovoľný

literárny útvar (rozprávku, báseň, povesť...) na tému: kniha – knižnica – škola – vzdelanie. Potom pracovali v triedach. V stanovenom čase sa práce prezentovali a porota zložená nielen z učiteľov, ale aj zo žiakov hodnotila. Prácu mali naozaj ťažkú, pretože deti vymysleli originálne diela. No a my učiteľia sme sa nestačili čudovať, čo všetko v našich žiakoch je. Bol to krásny deň a na záver všetci vyslovili pranie, aby takýchto aktivít bolo čo najviac. **Lenka KRAJČÍKOVÁ**

Záchrana

*Žijú si svoj rušný život,
v ktorom zabudnutia niet,
ťažko sa tomu možno verí,
žijú takto už mnoho liet.
Keď vtom kniha na scénu nastúpi
a oni vedia, že ich zmení.
Jeden sa nájde v básni,
v jej metaforách znení.*

*Druhý zas detektívku okúsil,
neodtrhne sa od nej.
Je na vypätí svojich síl
kto len môže byť zlodziej?*

*Iný romány dojímavé
na jeden dych prečíta.
Pútavý príbeh, slzy slané,
láska do viet rozvítá.*

*Tamten rozprávkový príbeh
číta po dňoch, po nociach,
zlo v ňom zostane premenené
na obyčajný sivý prach.*

*Vidíte sami, čo sa stalo,
každý si prišiel na svoje.
Knižiek tu veru nie je málo
a čo tá tvoja, aká je??*

Radmila ŠTANGOVÁ, 7. A

Environmentálna výchova v praxi

SPŠ BRATISLAVA

Voda má v kolobehu života nezastupiteľnú úlohu, v podstatnej miere podmieňuje existenciu živých organizmov. Je preto dôležité, aby sa s vodou správne nakladalo. Voda, ktorá bola akokoľvek použitá, je považovaná za odpadovú a musí byť vyčistená. Odpadové vody z domácností a priemyslu sú odvádzané kanalizačnými stokami a zberačmi do čistiarn odpadových vôd. Čo sa deje s odpadovou vodou, sa mali možnosť presvedčiť žiaci 3. a 4. ročníka SPŠ dopravnej na Kvačalovej ulici 20 v Bratislave. Exkurziu v Čistiarni odpadových vôd v Bratislave-Petržalke absolvovali v rámci environmentálnej výchovy a predmetu odpadové hospodárstvo.

Žiaci si po zaujímavej prednáške prezreli prevádzku, jednotlivé stupne čistenia. Ani sa nám nechcelo veriť, ako sa dá voda z kanalizácie a žump vyčistiť. Mali sme

možnosť vidieť aj výsledok tohto procesu – vodu vyčistenú na približne 96 percent, ktorá sa vracia do prírody, v tomto prípade do Dunaja. **Ľubica STUPAREKOVÁ**

Škola plná strašidiel

ZŠ MEDZILABORCE

V Medzilaborciach na Základnej škole Komenského žiacky parlament pod vedením koordinátoriek Emílie Kocanovej a Anny Tarčovej vyhlásil *Halloweenský týždeň*. Cieľom bola výzdoba tried a odmenou *Halloweenská párty*, s podmienkou vstupu so strašidelnou maskou. Takmer každá trieda vynaložila maximálnu snahu na výzdobu tried, či

už to boli zaujímavo vyrezané tekvice, pavúcie siete s pavúkmi, mračiace sa ježibaby na metlách alebo veselí duchovia pozerajúci sa zo stien. Na párty

boli odmenené tri najkreatívnejšie triedy – 3. A, 3. B a 4. B na prvom stupni. „Najstrašidelnejšou“ maskou bola maska Čarodejníka žiaka Maťka Černegu z 1. A. Z tried na druhom stupni boli najúspešnejšie 8. B, 8. C a 7. B. Najzaujímavejšou strašidelnou maskou bola maska Petra Kaňucha z 8. B, ktorý predstavoval muža bez hlavy.

Anna TARČOVÁ

Rodičia oslavovali spolu s deťmi

ZŠ BEŠEŇOV

Už tradične po šiesty raz sa v Základnej škole v Bešeňove v spolupráci s Radou rodičovského združenia konal 6. ročník Európskeho dňa rodičov a škôl. Tento netradičný deň na našej škole mal za cieľ podporovať zapojenie rodičov do vzdelávacieho procesu ich detí, vytvárať partnerské vzťahy medzi školou a rodičmi a otvoriť školu rodičom a prezentácia žiakov a pedagógov. Prečo táto iniciatíva? Pretože sme si vedomí, že rodičia sú prví

vzdelávatelia a vychovávatelia svojich detí. V tento deň sa žiaci so svojimi učiteľkami a vychovávateľkou spolu s rodičmi zapojili do zaujímavých aktivít, pretože sme presvedčení, že intenzívnejšie zapojenie rodičov do funkcie školy a prepájanie školy s miestnou komunitou je nevyhnutným predpokladom ich participácie na zvyšovaní kvality výchovy a vzdelávania. Rodičia a pozvaní hostia mali možnosť byť na interaktívnom vyučovaní. Riaditeľka Lívia Kuchtová a učiteľka Silvia Supeková ukázali, ako prebieha vyučovanie slovenského jazyka na interaktívnej tabuli. Vychovávateľka Andrea Šimonová zrealizovala

tvorivé dielne s rodičmi a žiakmi. Vytvorili krásne obrazy s jesennou tematikou, ktoré zdobia steny našej školy. Potom si žiaci overili vedomosti o dopravnej výchove na CD dopravnej výchovy pre deti 1. stupňa ZŠ pod názvom *Autoškola pre deti*. Tým, ako sme oslávili tento európsky deň, sme potvrdili úlohu rodičov ako partnerov školy. Ďakujeme aj starostovi obce Bešeňov Gabrielovi Timoranskému a poslancom obecného zastupiteľstva za nákup interaktívnej tabule s dataprojektorom. **Lívia KUCHTOVÁ**

Život je rozprávkou nedopísanou

ZŠ DOLNÝ BADÍN

Múdrosť, skúsenosti, rešpekt... Toto je len zlomok toho, o čo sú bohatší naši rodičia, starí rodičia. My si to uvedomujeme a práve preto sa snažíme myslieť aj na starých rodičov našich žiakov ZŠ v Dolnom Badíne.

Ako každý rok, aj tentoraz sme si pre našich milých hostí pripravili hodinový program, v ktorom malo svoje zastúpenie hovorené slovo, hudba, improvizácia, dramatizácia... Celý program uvádzali dvaja štvrtáci – moderátorská dvojica – ktorí pôsobili naozaj veľmi profesionálne. *Život je rozprávkou nedopísanou...* – každý z nás asi pozná tento úryvok z českéj

rozprávky – kde sa v troch orieškoch ukrývali nádherné šaty. Lenže tie by sme v reálnom živote mohli kúpiť v ktoromkoľvek obchode. No skutočnosť je iná. Obyčajne si tie najcennejšie veci, ktoré sú častokrát najpotrebnejšie a pre nás najcennejšie, nemôžeme len tak kúpiť, zdediť či nájsť. Dovolím si povedať, že toto je jedna z mnohých myšlienok, ktorých zmysel, význam musí objaviť každý sám. A práve iba skúsenosťami, rokmi sa získava tá životná múdrosť, ktorú si tak vážime na našich starých rodičoch. Pre všetky rady, poučenia, starostlivosť sme im touto cestou chceli vyjadriť vďaku. Ďakujem aj starému otcovi nášho prváčika Martinka Pašku za veľmi milé, precítené slová, ktoré pohladili srdce i dušu každého učiteľa. Zároveň si želim, aby tých rozprávkových orieškov nikomu z nás nechýbalo, aby si v nich každý z nás našiel to, čo potrebuje pre svoj život.

Jozef MARUNČIAK

Okresná olympiáda slovenského jazyka

ZŠ KOLÁROVO

V základnej škole J. A. Komenského v Kolárove sme zorganizovali 1. ročník okresného kola olympiády zo slovenského jazyka a literatúry. Súťaže sa zúčastnilo osem žiakov kategórie C (8. a 9. ročník ZŠ) – víťazi jednotlivých školských kôl, ktorí postúpili do okresného kola. Súťažiaci riešili úlohy formou testu zameraného na vedomosti z jazyka i literatúry, ale museli využiť aj svoje schopnosti štylizovať, zostavovať súvislý text, ktorý potom spamäti predniesli.

Pre všetkých účastníkov okresnej olympiády – či už súťažiacich, ich pedagógov alebo aj porotu bola táto súťaž novou formou overovania si svojich vedomostí a schopností, nakoľko to bol 1. ročník. Víťazom okresnej olympiády zo slovenského jazyka sa stala Žaneta Kučarová zo ZŠ Pribeta, na druhom mieste sa umiestnila Gabriela Murová zo ZŠ Komárno na Ulici Komenského a tretie miesto obsadila Katarína Lukovická zo ZŠ J. A. Komenského v Kolárove. Všetkým účastníkom a ich pedagógom ďakujeme a víťazom blahoželáme. **Edita BEZÚROVÁ**

Naša Alenka zvíťazila

ZŠ SVIDNÍK

Vo Svidníku sa nedávno uskutočnil druhý ročník medzinárodnej speváckej súťaže *Children's eurostar*, ktorú zorganizovala košická umelecká spoločnosť Gong a Mesto Svidník. Posledná súťažiaci spomedzi všetkých súťažiacich zastupujúcich svoje krajiny bola aj žiačka ZŠ na Ulici 8. mája vo Svidníku, 15-ročná Alenka Venglárová, ktorá - aj keď bola v poradí posledná - napokon suverénne zvíťazila a obsadila tak 1. miesto v kategórii 12 až 15 rokov piesňou *Vráť mi tie hviezdy*. Svojím výkonom úspešne reprezentovala mesto Svidník ako aj celé Slovensko. **(dos)**

Darček plný prekvapení pre starých rodičov

ZŠ S MŠ UDAVSKÉ

Moji starí šikovní sú a všelicho vedia, aj keď dačo vyparatím, našim nepovedia.

Sú to verní kamaráti, často u nich bývam, raz im všetko s láskou vrátim, v srdiečku ich skrývam.

Slová tejto milej básničky patrili k programu, ktorý pre svoje babky a dedkov pri-

pravili žiaci 1. stupňa a deti MŠ v Udavskom pod vedením svojich učiteliek. Pri šálke kávy a sladkého pečiva starí rodičia s úsmevom na tvári sledovali bohatú jeseennú paletu pesničiek, básní, tančeka, divadielok *O repke* a *Ako Vrabčiak vo svete čarovné slovíčko hľadal*. Slová vďaky nevyjadria, za čo všetko sú im ich vnúť čatá vďačné, ale vlastnoručne vyrobené jabĺčka a snečnice, ktoré darovali, potešili všetky srdiečka milých starých mám a starých otcov. **Iveta SZILVÁSIOVÁ**

ODPORÚČAME

Filozofia v škole

Stredobodom záujmu publikácie filozofa Ondreja Mészárosa *Školská filozofia v bývalom Uhorsku* (Veda, 2008, 266 strán) je doteraz málo preskúmaná oblasť vyučovania filozofie na vyšších a vysokých školách na Slovensku od 16. storočia do roku 1918. Podľa autora školská filozofia bola v tomto období súčasťou filozofického myslenia, utvárania filozo-

fických koncepcií, v podmienkach stredných (lycéá, kolégií, gymnázií) a vysokých škôl plnila nezastupiteľné poslanie teoretického a svetonázorového základu vzdelávania. V úvodnej štúdii si všíma rozdiel v prezentácii filozofických doktrín na evanjelických a katolíckych školách. Správne poznamenáva, že školská filozofia (ako vyučovací predmet) bola v podmienkach Slovenska pred rokom 1918 predpokladom pre utváranie filozofického myslenia a pestovania filozofickej tradície a školy plnili do roku 1918 aj funkciu jej inštitucionálnej základne.

Veľmi cennými a hodnotnými z hľadiska dejín vyučovania filozofie i dejín školstva sú historicko-pedagogické profily takmer štyroch desiatok stredných škôl, kde sa filozofia

prednášala, napr. bánovské gymnázium, banskobystričné evanjelické gymnázium, banskobystričné katolícke gymnázium a obdobné školy na celom území dnešného Slovenska, charakteristika rádových škôl, ako aj historicko-pedagogické heslá precizujúce niektoré súvisiace pojmy (štátne učebné osnovy, evanjelické učebné osnovy a pod.). K tomu treba priradiť aj obsiahly bibliografický prehľad o pôsobení učiteľov filozofie na týchto školách.

Čitateľ takto získa po preštudovaní monografie ucelený prehľad o danej školsko-historickej problematike, mieste jej realizácie a jej protagonistoch, ktorý podstatne rozširuje doterajšie poznanie v tejto oblasti. Aj pre menej zainteresovaného percipienta môže byť kniha Ondreja Mészárosa zaujímavou odpoveďou na otázku, „ako to bolo v minulosti“.

Vladimír MICHALIČKA

„Ja odpadnem!“ prekvapene a nahlas zareagovala na vyhlásenie výsledkov v súťaži o čestný titul *Výtvarný pedagóg roka* na druhom stupni základných umeleckých škôl za rok 2008 Katarína Volčková Sláviková, ktorá učí na ZUŠ Októbrová v Prešove.

Našťastie neodpadla, takže do budovy Metodicko-pedagogického centra na Ševčenkovej ulici v Bratislave – Petržalke nebolo treba volať sanitku. Naopak, Katarína rozdávala úsmevy a čoskoro si prevzala diplom, kyticu, vecné ceny a gratulácie od organizátorov, odbornej poroty, kolegov. Tesne pred ňou tú istú čestnú cenu, ibaže pre pedagóga na I. stupni ZUŠ prevzala Martina Štefanatná zo ZUŠ na Gaštanovej ulici v Žiline. Na jej paneloch sa predstavovali žilinské deti s témou ryby, na ktorej zachytili štruktúru a farebnosť rybacej kože, ďalej s témou karnevalového portrétu, jari a nezvyčajnej krajiny.

Katarína Volčková Sláviková sa prezentovala takisto štyrmi panelmi: na prvom je inštalácia *Rádioaktivita*, na druhom *Živly*, na treťom *Identita s prostredím* a na štv-

Živly.

tom *Hľadanie identity*. Zaspomínala si, že tieto výtvarné práce vytvorilo sedem talentovaných študentov ešte 1. mája 2004 v rekreačnom stredisku Dubovica neďaleko Prešova a dodnes z nich zostali aspoň fotografie. Hoci vtedy chvíľu svie-

NA MARGO

tilo slnko, potom sa zamračilo a pršalo, takže ich od prameňa a z lúky vyhánalo, výsledok ich práce bol vynikajúci. Dnes už tie „deti“ študujú architektúru.

Toto podujatie spojené s vernisážou výstavy zorganizovala v piatok 14. marca 2008 Slovenská asociácia pedagógov výtvarných a estetických predmetov v spolupráci so spomínaným Metodicko-pedagogickým centrom, alokované pracovisko na Ševčenkovej ulici v Bratislave. Slávnostne na ňom vyhodnotili II. ročník celoslovenskej odbornej súťaže *Výtvarný pedagóg roka 2008*. Kým vlni v I. ročníku súťažili pedagógovia základných škôl, teraz organizátori dali priestor učiteľom výtvarných odborov základných umeleckých škôl. Predseda asociácie Miloš Štofko konštatoval, že hoci oslovili vyše 150 základných umeleckých škôl zo všetkých kútov Slovenska, do súťaže sa prihlásilo iba trinásť pedagógov z 1. stupňa a štyria z druhého stupňa ZUŠ. A ani

Hľadanie identity.

koncepcie vyučovania výtvarnej výchovy, spojenej s jeho výbornou pedagogickou kompetenciou a kreativitou. „Pedagóg je predsa ten, kto motivuje, aktivizuje, vysvetľuje, učí a formuje žiaka,“ zdôraznil Miloš Štofko.

Odborná porota konštatovala, že nedostatok kvantity nahradila vysoká kvalita. Ocenení pedagógovia prostredníctvom prezentovaných žiackych výtvarných prác dokumentujú úroveň svojej pedagogickej kreativity, osobitých peda-

gogicko-metodických prístupov, mieru schopnosti pracovať s modernými médiami, ako aj mieru svojej zanietenosti a pedagogickej iniciatívnosti. S výsledkami práce oboch víťazov i ďalších ôsmich finalistov z I. a II. stupňa výtvarných odborov základných umeleckých škôl sa možno stretnúť na výstave *Výtvarný pedagóg roka 2008*, ktorá v priestoroch Metodicko-pedagogického centra potrvá do konca marca 2009. (ph)

Foto Katarína VOLČKOVÁ SLÁVIKOVÁ

Počuje ma niekto?

RECENZIA

Takto s nádejou a akiste aj primeranou dávkou vedeckej i životnej skepsy volá z javiska do éteru v ďalekej severoamerickej Pensylvánii slovenský kňaz a vynálezca svetového formátu Jozef Murgaš. Takto s nádejou, so skepsou a varí aj zúfalstvom občas volá každý z nás. Preto nie je až také ťažké sa s Murgašom stotožniť, empaticky vnímať jeho životné peripetie, ktoré v našich zemepisných končinách nadobúdajú, žiaľ, takmer univerzálny charakter.

Neveselý život Jozefa Murgaša (1864 – 1929), rodáka z Tajova pri Banskej Bystrici, sa stal námetom v poradí päťdesiatej hry Radošinského naivného divadla (RND) na prahu ich 45. výročia vzniku (RND odohralo prvé predstavenie 25. decembra 1963). Stanislav Štepka sa na tlačovej besede pred premiérou priznal, že na Murgaša myslel už dávno, ešte dakedy v 80. rokoch uplynulého storočia, zbieral o ňom materiál, študoval, no nie a nie nič napísať, lebo: „Aj ja trpím na našu starú chorobu: viacej si niečo vážiť a uznávať, ako spoznávať.“ Murgaš sa napriek skromným pomerom a materiálnej chudobe dokázal presadiť, od roku 1896 žil v USA a stal sa priekopníkom a autorom množstva patentov v oblasti bezdrôtovej telegrafie, až po takú bizarnosť, akou je navijak na rybársky prút. No Nobelovu cenu za zásluhy o rozvoj bezdrôtovej telegrafie udelili jeho konkurentovi, Talianovi Guglielmovi Marco-

nimu. Murgaš bol jedným zo signatárov Pittsburskej dohody, medzi americkými Slovákmí zorganizoval zbierku s výťažkom milión dolárov na fond novovzniknutej Československej republiky. A keď sa do vlasti v roku 1920 vrátil a chcel vyučovať elektrotechniku na niektorej vysokej alebo strednej škole, odmietli ho, pretože nemal „príslušné vzdelanie“.

Veru smutné. A také, nie práve dva razy veselé, je aj predstavenie s názvom *Niekto to rád slovenské*, ktoré je poskladané z epizód Murgašovho života. Epizódy sú, ako sme u radošincov zvyknúť, poprekladané množstvom piesní, tancov a hudobnej produkcie priamo na javisku – tentoraz najmä v rytme 30. rokov uplynulého storočia.

Murgaš v Štepkovom podaní sa javil ako citlivý, dosť utiahnutý, neveselý človek zaskočený životom a okolnosťami. Stála proti nemu nielen chudoba, ale v predstavení aj talianska mafia, čo intenzívne pracovala pre Marconiho. A práve v ma-

fiánskom prostredí, kde sa účinkujúci uvoľnili a výstupy posúvali k paródii, rodilo sa najviac gagov a smiechu, za ktorými sa do RND chodí. Naopak, v dnešných nepokojných dňoch priam mrazivo pôsobila slovensko-maďarská konfrontácia pred obrazom Mihály Munkácsyho, ktorá našepkávala, kam siahajú korene vzájomného neporozumenia, ba až nevraživosti. Tento pomerne naivný výstup o „holubičom národe“ našiel v hre aké-také opodstatnenie, keďže Murgaš študoval i maliarstvo a sám namaľoval viaceré oltárne obrazy. Podobne dosť nesúrodo pôsobilo stretnutie Murgaša s jeho spolurodákom, spisovateľom Jozefom Gregorom Tajovským.

Zaujali piesne, tanečné kreácie i pekné dlhé nohy v čiernych pančuchách, najmä v podaní Dominiky Kleisovej a všestrannej Marcely Vilhanovej. Menej šťastne, miestami až strnulo pôsobila mladučká Nela Pockisková, ktorej hviezda časom iste zažiarí. Citátom v titulku som začal, tak ním aj skončím. Štepka v závere naliehavo, apelatívne spieva: *Počuje ma niekto, / počuje nás niekto z vás? / Svet je zrazu hluchý / a načisto stratil hlas. / Počuje ma niekto? / Počuje ľudský hlas, / opakujem znova: / Počuje ma niekto z vás?*

Áno, takto s nádejou, so skepsou a vari aj zúfalstvom občas volá každý z nás. Ibaže sa zdá, akoby chýbali ľudské uši, čo by volanie vnímali ako citlivé radary či rádioprijímače.

(Stanislav Štepka: *Niekto to rád slovenské*, hudba Ľubica Čekovská, scéna a kostýmy Mona Hafsaht, choreografia Eva Burdová, réžia Juraj Nvota.)

Peter HOLKA
Foto Ctibor BACHRATÝ

Pavol Dobšinský a Ján Botto v časoch pobytu v Drienčanoch.

Foto archív

Slovensko Dobšinskému

ZAUJALO NÁS

Práca v detskej knižnici nie je len o vy-požičiavaní kníh a ich zakladaní do po-líc. Súčasné detské knihovníčky by mali byť (a vo veľa prípadoch aj sú)

detským čitateľom partnerom, porad-com, príjemným spoločníkom a mos-tom medzi ním a knihami. Ich tvorivý po-tenciál je obrovský, o čom sme sa

presvedčili aj počas kampane *Sloven-sko Dobšinskému*. Kampaň vznikla na podnet Daniely Bí-rovej z CVTI SR, ktorá oslovila Pracov-

nú skupinu zameranú na prácu s deťmi a mládežou (OKS SR SNK) s nápadom, aby skupina vymyslela spôsob celoslo-venských osláv 180. výročia narodenia Pavla Dobšinského. Pracovná skupina oslovila prostredníctvom portálu www.infolib.sk slovenských knihovníkov, kto-rí mali možnosť napísať svoje nápady na oslavy do diskusného fóra. Z navrh-nutých aktivít bol vytvorený dotazník, v ktorom knihovníci hlasovali za jednot-livé nápady.

Nápad, ktorý vyhral

Z 19 návrhov vyhral nápad vyhlásiť v slovenských knižniciach 16. marec za *Deň ľudovej rozprávky*. Autorom ná-vruhu bol Peter Halász, riaditeľ Knižnice pre mládež mesta Košice, ktorý bol za víťazný nápad odmenený tisíckoruno-vou prémieu. Slovenská asociácia kniž-níc vydala pri tejto príležitosti plagáty venované *Dňu ľudovej rozprávky*, ktoré boli distribuované do knižníc na celom Slovensku. Výhoda Dňa ľudovej rozprávky spočí-va v tom, že každá knižnica mala mož-nosť urobiť si oslavy po svojom. Nápa-ditým zdrojom bola samotná diskusia, a o tom, že detskí knihovníci majú nápadov neúrekom svedčí aj to, že len na stránke www.infolib.sk sa v sekcii Detské knižnice so svojimi oslavami prezentovalo 37 slovenských knižníc. Konkrétny deň osláv pripadol na nede-ľu, mnohé knižnice sa však rozhodli, že Dobšinskému venujú celý týždeň, me-siac, ba aj rok.

Deň ľudovej rozprávky

Aktivity knižníc boli rôznorodé: okrem podujatí zameraných výhradne na Pav-la Dobšinského, prebiehali na detských oddeleniach maratóny čítania, literárne

a výtvarné dielne tematicky viazané na ľudové rozprávky. Knižnicami znelo hlas-né čítanie, pričom v piatich zaregistrova-ných prípadoch čítali deťom rozprávky známe osobnosti verejného života. Na mnohých miestach deti i dospelí súťa-žili, sledovali divadelné predstavenia a dramatizácie rozprávok. Súčasťou osláv *Dňa ľudovej rozprávky* boli výstavy, folklórne vystúpenia, karneval, večery a noci v knižnici, seminár, Dobšinský bol ústrednou témou dvoch volieb Kráľov čitateľov a jedného slávnostného zápisu do knižnice. Chvályhodné boli aktivity knižníc v detských nemocniciach, zaujali ma najmä ešte nasledujúce aktivity: Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave vymys-lela veľké pátranie po Dobšinského roz-právkach s názvom *Hľadá sa Dobšinský*. Úlohou čitateľov bolo priniesť do knižni-ce svoju knihu, ktorej autorom bol Pavol Dobšinský. Trnavské knihovníčky sa dopra-covali k naozaj zaujímavým výsledkom. Knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove osla-vovala *Deň ľudovej rozprávky* na dvakrát. V pondelok knihovníčky detského oddele-nia Slniečko pripomínali všetkým návšte-vníkom ľudové rozprávky v oblečení troch prasiatok. Ozajstnú ľudovú noc sme zažili počas *Noci s Andersenom*, ktorú všetky deti a všetky knihovníčky trávil v krojoch, v spoločnosti rozprávok, porekadiel a ľu-dových zvykov. Veľmi zaujímavú aktivitu vymysleli brati-slavské knižnice, ktoré sa spojili a zorgani-zovali jarný maratón s knihou – venovaný ľudovým rozprávkam. V Hornozemplín-skej knižnici vo Vranove nad Topľou zas nových čitateľov do knižnice zapisovali hrdinovia ľudových rozprávok. Zo stručného prehľadu aktivít venova-ných *Dňu ľudovej rozprávky* vidno, že v detských oddeleniach knižníc nie je núdza o nápady. Detské knihovníčky sú tvorivé a na prítiahnutie čitateľov doká-žu urobiť aj nemožné. Ak pri práci s roz-právkami nezabúdajú na to, že by sa pri realizácii podujatia mali baviť aj ony, potom naozaj dokážu zázrak. Nadšenie sa totiž dá prenášať a ak ho preneseš na svojich detských návštevníkov, tí si svoj zážitok spoja s knihami a knižnicou.

Gabriela FUTOVÁ

Veľkí umelci a ich diela

NÁŠ TIP

Prednedávnom som v Učiteľských novi-nách písal o knihe Roberta Cumminga *Slávne obrazy*, ktorá priniesla analýzu 45 údajne „najsilavnejších“ majstrovských maliarskych diel a vyslovil som presvedče-nie, že na hodinách výtvarnej výchovy a estetiky si neviem predstaviť vhodnejšiu učebnú pomôcku. Svoj názor musím mier-ne upraviť – jednu z najvhodnejších učeb-

ných pomôcok. Ku korekcii singuláru na plurál ma privedlo vydanie ďalšieho diela tohto autora pod názvom *Veľkí umelci* s podtitulom *Pohľad na život 50 maliarov prostredníctvom ich diel* (Ikar, 2008). Táto publikácia, ako napovedá jej podti-tul, je ďalšou z radu hutných sprievodcov

po svete výtvarného umenia s dôrazom na tvorivú osobnosť konkrétneho umel-ca. Cumming v úvode píše, že okrem základných črt umelca, ktorými sú zručnosť, odhodlanie a inšpirácia, dielo veľkého majstra sa vyznačuje *nadčaso-vosťou a univerzálnosťou, pretože chce vyjadriť niečo výnimočné a pretože pre takého umelca maľovanie nie je samo osebe cieľom, ale prostriedkom na do-siahnutie podstaty ľudskej pravdy*. Ďalej osvetľuje, ako sa za posledných pästo rokov menila úloha, motivácia a spoloč-enské postavenie maliara. Niečo ako cestu od remeselníka k filozofovi, ro-mantikovi, radikálovi a samotárovi až po dnešný pohľad, keď v umelcovi vidíme *slobodného ducha, ktorý často vedome hľadá spôsob, ako si osvojiť iný životný štýl i súbor hodnôt, a to spôsobom, ktorý je niekedy zámerne vyzývavý*. V ďalšej časti načrtáva komplikovanú a nepredvídateľnú rovnicu, či skôr vzťah, ktorý spája umelca, mecenáša, zbera-teľa a predajcu či inštitúciu, ktorú od 19. storočia reprezentujú múzeá a galé-rie. Od skromných začiatkov sa múzeá a galérie stali významnými inštitúciami, čo majú moc a zásadným spôsobom ovplyvňujú pohľad na výtvarné umenie, napríklad tým, že isté skupiny umelcov podporujú, nakupujú a vystavujú ich diela, iné naopak úplne ignorujú. Podstatou knihy je však päťdesiat chro-nologicky usporiadaných dvojstrán, na ktorých sú diela päťdesiatich umelcov: od Bratov z Limbourgu († 1414), Masaccia (1401 – 1428) a Van Eycka († 1441), cez

Amedeo Modigliani: Jeanne Hebuterne in Red Shawl.

velikánov ako Leonardo da Vinci (1452 – 1590), Giorgione (asi 1477 – 1510), Tizian (asi 1488 – 1576), Rubens (1577 – 1640),

až po Cézanna (1839 – 1906), Gauguina (1848 – 1903), Picassa (1881 – 1973) a Pollocka (1912 – 1956). Na každej

dvojstrane je charakteristika umelca, jeho obraz či obrazy a okolo nich množstvo informácií – o obrazoch, ich tvorcovi, aj s dôležitými vzťahmi a vplyvmi. Napríklad na dvojstrane 106 – 107 je predstavený Amedeo Modigliani (1884 – 1920), ktorého životopis *pripomína čítanie o nepochopenom, nespoľahlivom, od alkoholu a drog závislom, talentova-nom bohémskom umelcovi, s akým sa stretávame v románoch*. A ďalej: *Záro-ve však rozvinul osobitý umelecký štýl – originálnu syntézu tradičného umenia a avantgardných myšlienok, ktoré boli v Paríži v rokoch 1900 – 1914 veľmi silné*. Na dvojstrane je portrét jeho poslednej milenky a životnej družky Jeanne Hé-buternovej, ktorý dokončil tesne pred smrťou, keď čakala ich druhé dieťa. Poznámky okolo obrazu upozorňujú na Modiglianoho jedinečný štýl – štylizova-ná póza so sklesnutými plecami, dlhý obnažený krk, hlava sklonená na jednu stranu, oči v tvare mandlí bez dúhoviek, dlhý nos a ústa v tvare luku. Zjednodu-šené formy a línie odhaľujú vplyv Matis-sa. Jednoduché, fragmentárne pozadie zas jeho dlh voči Cézannovi i poznanie kubistického diela Picassa a Braqua. Na dvojstrane nechýbajú poznámky o jeho spolužití s Jeanne Hébuternovou, jeho vzťah k literatúre či vysvetlenie, čo je to bohémsky život i viaceré politické a kul-túrne udalosti, čo sa udiali a rámcovali záver Modiglianoho života. Pozoruhodná kniha, ktorá by nemala chýbať ani v jednej školskej knižnici, je doplnená o register a zoznam, komu patria (a kde možno vidieť) reproduko-vané diela.

Peter HOLKA

MESIAC FOTOGRAFIE

Svedectvo doby

Slovenská národná galéria v Bratislave sprístupnila pri príležitosti Mesiaca fotografie výstavu popredného predstaviteľa nemeckého fotožurnalizmu Thomasa Hoepkera (1936), dlhoročného člena a prezidenta agentúry Magnum. Výstava predstavuje prierez viac ako 50-ročnou tvorbou auto-

ra. Kolekcia je rozdelená na samostatné celky: USA 1960 až 2000 – Muhammad Ali, 11. september, New York, Fotografické eseje a cesty po južnej Amerike, Ázii, Afrike, portréty popredných svetových umelcov a ďalšie. Fotografie zdôrazňujú slová autora: všetky udalosti a okolnosti som sa

snažil zachytiť čo najlepšie. Výsledok predstavuje hlboký ponor do života rôznych krajín sveta a diela znamenajú skutočné svedectvo doby. Pri pohľade na výstavu si uvedomujeme, čo znamená robiť fotografia vo vizuálne vyspelej, zároveň však i presýtenej spoločnosti. Umelec je zástancom výnimočnosti dokumentárnych fotografií a autenticity obrazu.

Súbežne prebieha na pôde SNG ďalšia kolekcia výnimočných hodnôt *Druhá ruská avantgarda z obdobia rokov 1955 – 1988*. Základným krédom umelcov – nonkon-

formistov bolo uchovať a obhájiť právo na umeleckú slobodu a nezávislosť vyjadrovania v ťažkých obdobiach totality a prenasledovania. Ruské neoficiálne umenie malo svoje vlastné vývinové súvislosti, rytmus, tiaže a umelci museli na svojich pleciah niesť výraznú mieru existenčného a osobného ohrozenia. V bývalom Sovietskom zväze k rozvoju neoficiálneho umenia došlo po roku 1962 počas éry Nikitu Chruščova a krátkom období odmäku v druhej polovici 60. rokov a kritike stalinizmu, počas ktorého bol vyhlásený boj s formalizmom a nastolená ideologická a stranícka kontrola nad umením. Neoficiálni umelci boli odkázaní na súkromné a privátne aktivity, známa bola napríklad buldožerová výstava z roku 1972. Viacerí umelci boli obvinení z disidentstva. Výstava predstavuje diela umelcov niekoľkých generácií a rôznych tvorivých prístupov. Známa bola liazinovská skupina, pomenovaná podľa mestečka nachádzajúceho sa neďaleko Moskvy, skupina Dviženie, ktorej členovia sa zamerali na geometrickú abstrakciu, nachádzajú sa tu aj ukážky diel moskovského konceptualizmu, ale i soc-artu. Tieto diela zasa ironickým spôsobom prehodnotili symboly komunistického režimu.

Výstava pochádza zo zbierky manželov a zberateľov Kenda a Jacob Bar Gera, ktorí umelcom výrazne pomáhali a už v čase zrodu jednotlivých diel dokázali si uvedomiť výrazné hodnoty obrazov, ich autenticitu a výnimočnosť.

Lubica CHRIAŠTELOVÁ

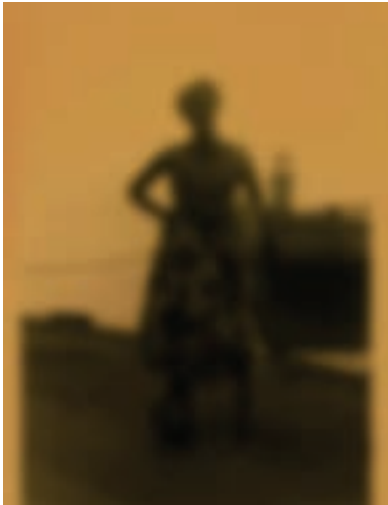
POZVÁNKA DO GALÉRIE

Je iba jedna žena

V Stredoslovenskej galérii v Banskej Bystrici sa v priestoroch Room 19_21 (Skuteckého vila, Horná 55) od 13. novembra predstavuje Marimekko Lumimarja na výstave nazvanej *Rekonštrukcia tvojej tváre*. Marimekko Lumimarja je pseudonym autorky žijúcej striedavo v USA a vo Francúzsku. Os tejto výstavy tvorí spojenie príbehov autorkinej prastarej matky, ktorá na začiatku minulého storočia viedla v Spojených štátoch obchod s látkami dovážanými z Európy a Ázie, a autorkinej matky, ktorá ju v ranom veku bez vysvetlenia opustila. Prostredníctvom textilných objektov, vyrobených drahými látkami z Francúzska a Číny, napnutých na rámoch ako obrazy, ktoré sa striedajú s fotografiami z rodinného albumu, kde napriek silnému rozostretiu rozoznávame obrysy ženských a dievčenských postáv, nás autorka vtahuje do zložitého sveta ženskej psychiky. Viac než pravidelnosť podmanivých vzorov ušľachtilých látok nás často upúta ich zložitost', premenlivosť a plynutie, pre ktoré je rám obrazu len pomyselným ohraničením. Rozostrovanie fotografií v digitálnom procese je rozbiťím identity alebo viacerých identít – keďže ide o fotografie niekoľkých žien – súčasne je však vytváraním novej zjednocujúcej identity bez ohraničenia. Anonymné fotografie by mohli byť fotografiami autorkinej matky rovnako ako fotografiami samotnej autorky. V snahe pochopiť konanie matky opúšťajúcej vlastné dieťa, vytvára autorka akúsi univerzálnu ženu, ktorej tvár je syntézou tvárí niekoľkých žien – podobne ako jej charakter – žien, „ktoré sa rodia, rodia a zomierajú, alebo ani nemusia rodiť, len sa

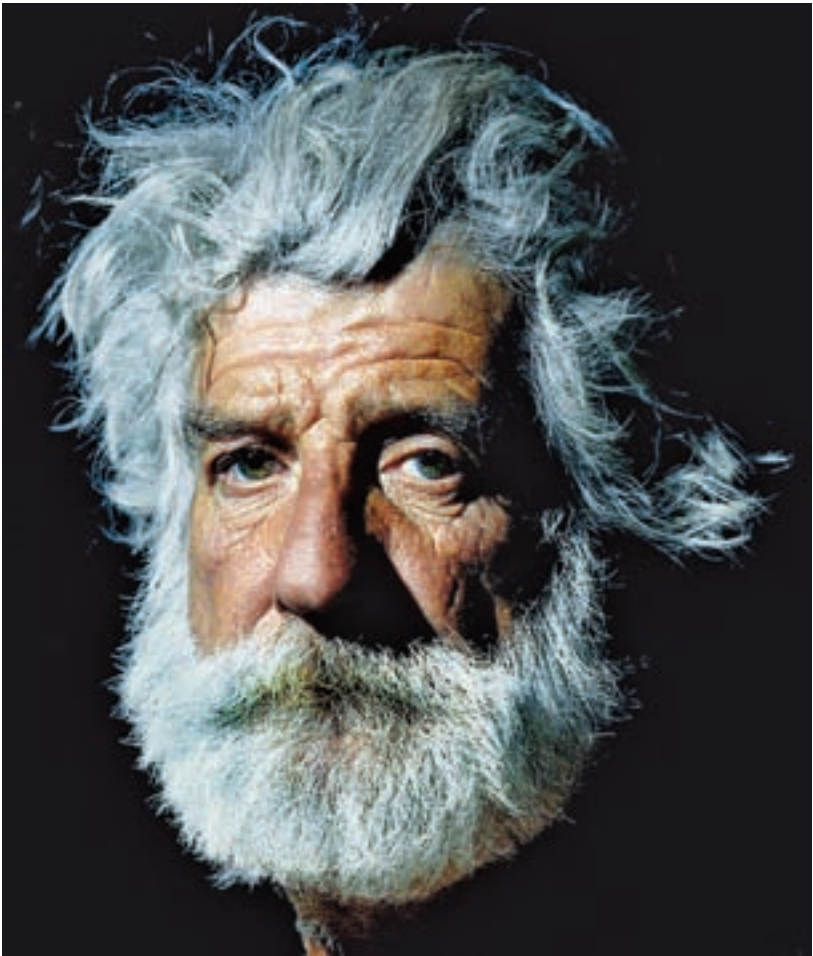
dotýkať iných žien – v predstavách, slovami, končekmi prstov, prelínať sa s nimi, splyvať s nimi, byť spolu s nimi jedinou ženou“. (M. Lumimarja)

Citlivé vnímanie ženského sveta a experimentovanie s identitou, charakteristické pre jej tvorbu, nachádza uplatnenie vo výstupoch ako inštalácia, objekt, video a fotografia. Autorka sa venuje voľnej tvorbe od roku 1998, výstavy komorného charakteru realizuje najčastejšie pod pseudonymom

mami Marimekko Lumimarja alebo Aura M. Serdici, čo úzko súvisí aj s jej dlhodobým programom skúmania identity. Sama hovorí: „*Nezaujímam sa svet, v ktorom by si ma mali pamätať ako umelkyňu. Chcem byť v tomto svete potichu a mätko. Ponorená. Mäkká ako môj odraz v neumytom skle, ktoré ma delí od noci. Nie je rozdiel medzi mnou, mojou matkou a mojou dcérou. Je iba jedna žena.*“

Výstava potrvá do 10. decembra. (re)

Pierre Gonnord: Ľudia budúcnosti.

Ľudia budúcnosti

Galéria mesta Bratislavy pripravila od 6. novembra do 14. decembra v Pálffyho paláci (Panská 19) výstavu francúzskeho fotografa Pierra Gonnorda nazvanú *Ľudia budúcnosti*. Pierre Gonnord sa narodil roku 1963 v Cholet vo Francúzsku. Od roku 1988 žije a pracuje v Madride. Bol ocenený cenami L'Oréal Photography Award, Madrid (2003), Purificación García Award, 3rd place, Circulo de Bel-

las Artes, Madrid (2004). Jeho práce sa nachádzajú v kolekciách Univerzity Salamanka, Španielsko, Múzeu súčasného umenia, Chicago, Maison Europeenne de la Photographie, Paríž a mnohých ďalších. Vystavoval na početných samostatných výstavách v Madride, Seville, Lisabone, Paríži, Barcelone a veľkom počte skupinových výstav v Španielsku, Švajčiarsku, Taliansku, Francúzsku, USA a iných. (re)

Bienále LOGO 2008

TIP UN

Stredoslovenská galéria v Banskej Bystrici v spolupráci s reklamnou agentúrou Enterprise pripravili od 11. novembra do 23. decembra vo výstavných priestoroch na Dolnej ulici 1. medzinárodné súťažné bienále *LOGO 2008*.

Súťažné bienále prichádza s ukážkou 90 diel od 35 autorov. Popri slovenských tvorcoch sú medzi nimi zastúpení aj grafici a dizajnéri z Českej republiky, Grécka, Portugalska, Talianska a Veľkej Británie. Zvláštnu kategóriu súťaže tvorí prehliadka návrhov vytvorených študentmi slovenských a českých umeleckých škôl. Cieľom súťažnej prehliadky je vy-

tvorenie stabilnej platformy umožňujúcej prezentáciu logotypov a konfrontáciu myslenia i osobitých prístupov jednotlivých grafických dizajnérov na medzinárodnej úrovni.

Medzinárodné prehliadky logotypov majú dlhoročnú tradíciu v rôznych krajinách sveta. Spomeňme napríklad prestížnu svetovú prehliadku logotypov *Wol*da organizovanú v Miláne alebo *International Logo Biennial Awards* v Pekingu. Na Slovensku sme v minulosti zazname-

nali niekoľko výstav a súťaží logotypov, z ktorých asi najúspešnejším projektom bola rovnomená výstava *LOGO*, realizovaná v polovici deväťdesiatych rokov v Prešove.

Organizátori očakávajú, že budúcnosť potvrdí opodstatnenosť a zmysel tohto podujatia, s ambíciou prispieť ku kontinuálnemu mapovaniu, výskumu a kritikej reflexii domácej tvorby grafického dizajnu v širšej konfrontácii so zahraničným prostredím. (re)

KALENDÁRIUM

24. november 1914

* Janko Silan, Nové Sady, okr. Nitra († 16. 3. 1984, tamže) – predstaviteľ slovenskej katolíckej moderny. Ako básnik sa prezentoval viacerými básnickými zbierkami a prekladmi cudzojazyčnej poézie.

25. november 1879

* Ferdinand Písecký, Praha († 25. 10. 1934, Bratislava) – vojak, pobočník M. R. Štefánika, učiteľ a pedagóg. Významná postava medzivojnového školstva na Slovensku, riaditeľ modranského učiteľského ústavu, krajský školský inšpektor a ministerský radca, autor učebníc.

27. november 1921

* Alexander Dubček, Uhrovec, okr. Bánovce n. Bebravou († 2. 11. 1992, Praha) – politik. Čelný predstaviteľ reformného hnutia v Komunistickej strane Československa v 60. rokoch 20. storočia. Po roku 1989 predsedal Federálneho zhromaždenia ČSFR. Zomrel na následky zranení automobilovej nehody.

29. november 1974

Bolo v Levoči otvorené *Slepecké múzeum* slúžiace predovšetkým žiakom a študentom miestnych škôl pre zrakovo postihnutú mládež.

1. december 1930

* Branislav Lichardus, Liptovský Mikuláš – endokrinológ. Významný predstaviteľ lekárskej vedy, člen viacerých zahraničných vedeckých spoločností. V rokoch 1992 až 1995 predsedal Slovenskej akadémii vied.

2. december 1919

* Rudolf Jašík, Turzovka, okr. Čadca († 30. 7. 1960, Bratislava) – významný slovenský spisovateľ. Autor zbierky noviel *Čierne a biele kruhy*, románov *Na brehu priezračnej rieky* a *Námestie svätej Alžbety*, v ktorých jedinečným spôsobom zachytil medzivojnové obdobie života na Slovensku a odsúdil vojnové udalosti.

3. december 1952

† Vladimír Clementis, Praha (* 20. 9. 1902, Tisovec) – slovenský politik, bol popravený v rámci vykonštruovaného súdneho procesu s Rudolфом Slánským. Rehabilitovaný v roku 1963.

4. december 1910

* Ján Kostra, Turčianska Štiavica, okr. Martin († 5. 11. 1975, Bratislava) – básnik, redaktor. Vynikol ako predstaviteľ modernej slovenskej lyriky s mimoriadnym zmyslom pre čistotu tvaru a estetickosť slova. Z jeho básnických zbierok najznámejšia je *Ave Eva* s vlastnými ilustráciami.

7. december 1887

* Jozef Koreň, Ružomberok († 15. 7. 1969, Prešov) – učiteľ. Významne sa pričínil o obnovu slovenského školstva po vzniku I. Československej republiky ako riaditeľ ev. a. v. učiteľského ústavu v Prešove, profesor Kolegiálneho gymnázia, autor slovenských učebníc zo slovenského jazyka, literatúry, zemepisu, dejepisu, vlastivedy. (vm)

UČITELSKÉ NOVINY

Dvojtyždenník o školstve a vzdelávaní

Vydáva Štátny inštitút odborného vzdelávania.

Adresa a sídlo redakcie: Černyševského 27, 851 01 Bratislava 5, e-mail: redakcia@ucitelskenoviny.eu, www.ucitelskenoviny.eu.

Šéfredaktor: Lívia Černická, tel.: 02/682 05 392, e-mail: cernicka@ucitelskenoviny.eu.
Hlavný sekretár: Oľga Vyhliadalová, tel.: 02/682 05 392, e-mail: vyhliadalova@ucitelskenoviny.eu.

Redaktori: Peter Holka, tel.: 02/682 05 348, e-mail: holka@ucitelskenoviny.eu, Dušan Mikolaj, tel.: 02/682 05 391, e-mail: mikolaj@ucitelskenoviny.eu, Peter Valo, e-mail: redakcia@ucitelskenoviny.eu.

Nevyžiadané rukopisy nevraciam.

Design: Branislav Malík, Dávid Orth, ARTWORK.

Tlač: Versus, a. s., Moskovská 4, 811 08 Bratislava, prevádzka Pribinova 21, 819 46 Bratislava.

Učiteľské noviny sa distribujú zadarmo. Zadané do tlače 23. 11. 2008.

Registračné číslo MK SR 3700/2007. ISSN 0139-5769.